

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

לפני כב' השופטת עירית כהן

התובעים:

1. פלוני
ע"י עוה"ד אסף אודיז או אסף גרינבוים ואח'
2. המוסד לביטוח לאומי
ע"י עוה"ד מוחמד לוטפי או מוחמד חוסין ואח'

נגד

הנתבעים:

1. דיג'אם עומאר אלסבע גנאים
ע"י ב"כ עוה"ד עתאמנה רמי ואח'
2. משה אלמוג – התביעה נדחתה 28.12.21
ע"י ב"כ עוה"ד שמעוני אלסטר רזיאל ואח'
3. מאזן מחאג'נה
ע"י ב"כ עוה"ד מחאמיד ג'מאל ואח'
4. הוועדה המקומית לתכנון ובניה עירון
ע"י ב"כ עוה"ד מחאג'נה מוסטפא ואח'
5. שמואל פנט – התביעה נדחתה 28.12.21
ע"י ב"כ עוה"ד יריב ליגומסקי מפרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)
6. מדינת ישראל

נגד

הצדדים השלישיים:

1. דיג'אם עומאר אלסבע גנאים
2. עומר אלסבע גנאים
שניהם ע"י ב"כ עוה"ד עתאמנה רמי ואח'
3. משה אלמוג – נדחתה 28.12.21
4. מאזן מחאג'נה
ע"י ב"כ עוה"ד מחאמיד ג'מאל ואח'
5. שמואל פנט – נדחתה 28.12.21

פסק דין

1. לפניי תביעות שהגישו התובע והמוסד לביטוח לאומי בעקבות תאונה שאירעה ביום 26.6.2014, שבה נפגע תובע 1 בזמן שביצע עבודות חשמל בביתו של נתבע 1.
התאונה אירעה לאחר שמעקה המרפסת שעליה עמד התובע קרס ונפל, ועמו נפל גם התובע.
2. התאונה הוכרה על ידי המוסד לביטוח לאומי כתאונת עבודה והמוסד לביטוח לאומי משלם לתובע גמלאות. תביעת המוסד לביטוח לאומי היא תביעת שיפוי בגין הגמלאות שהוא משלם לתובע.
3. נתבע 1 הוא בעל הבית ומזמין העבודה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

4. נתבע 3 הוא מהנדס בניין אשר לקח על עצמו לטפל בקבלת היתר בנייה לבית, לאחר שהבית נבנה.
 5. נתבעת 4 היא הוועדה המקומית לתכנון ובניה עירון, שהייתה אחראית על פיקוח, תכנון, רישום ומתן היתרים לגבי המקרקעין (להלן: הוועדה המקומית).
 6. נתבעת 6 היא מדינת ישראל שלטענת התובע התרשלה בהפעלת סמכויות הפיקוח והאכיפה על נתבעת 4.
 7. הוועדה המקומית ומדינת ישראל שלחו הודעות לצדדים שלישיים נגד נתבעים 1 ו-3. הוועדה שלחה הודעה גם לעומר אלסבע גנאים, אביו של נתבע 1 ובעל הנכס.
 8. התביעה הוגשה במקור גם נגד האדריכל משה אלמוג, שלטענת התובע וחלק מהנתבעים תכנן את הנכס (נתבע 2), והמהנדס שמואל פנט, שלטענת התובע היה אחראי על תכנון השלד וקבלת היתר הבנייה (נתבע 5). מדינת ישראל והוועדה המקומית שלחו לנתבעים אלה הודעה לצד שלישי.
- לאחר שהתברר שהשניים אינם מעורבים הסכימו התובעים שהתביעה נגד נתבעים אלה תידחה. הוועדה והמדינה הסכימו שההודעות לצדדים שלישיים נגדם יידחו (פסק דין חלקי מיום 28.12.2021, עמ' 1090 לפרוטוקול מיום 26.12.2021).

ראיות הצדדים

9. מטעם התובע העידו אשתו; אחותו הגדולה שטיפלה בו לאחר התאונה; נימר יונס - שעבד עמו בזמן התאונה, החוקר ערן ינאי והתובע עצמו.
 - התובע הגיש את חוות הדעת של המהנדס רפי גיל בשאלת האחריות. בשאלת הנזק הגיש התובע את חוות הדעת הבאות: ד"ר אבידוב ליברמן בתחום האורתופדיה; ד"ר טטיאנה ונדר בתחום הנורולוגיה; ד"ר אולג שפיר בתחום השיקום; דגנית כץ מרפאה בעיסוק; המהנדס ושמאי המקרקעין דן ברלינר; ואחמד זועבי, מרפא בעיסוק.
 10. מטעם נתבע 1 העידו גיסו אחמד גנאים, שלטענתו היה בבית בזמן אירוע התאונה, ונתבע 1 בעצמו. נתבע 1 הגיש את חוות דעתו של המהנדס דוד אופיר בשאלת האחריות.
 11. נתבע 3, המהנדס, העיד בעצמו והגיש את חוות דעתו של המהנדס הינדי שריף כראיה מטעמו בשאלת האחריות.
 12. מטעם הוועדה המקומית העיד אחמד מג'אדלה, פקיד הרישוי בתקופה הרלוונטית.
- בשאלת האחריות הגישה הוועדה המקומית חוות דעת שערך השמאי והמהנדס יוסף אגבריה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

בשאלת הנזק הגישה הוועדה המקומית את חוות הדעת של המומחים הבאים: ד"ר אוריאל איתן בתחום הנזקולוגיה; ד"ר ראובן לנגר בתחום השיקום; השמאי עומר מטר; העובד הסוציאלי גדעון האס; וחוות דעת אקטואריות שערך האקטואר וליד דבור.

13. מטעם מדינת ישראל העיד פבלו אספינו, סגן מנהל מחוז צפון ברשות לאכיפה במקרקעין.

14. נתבע 2 הגיש את תצהירו ואת חוות דעתו של המהנדס צבי רון.

הרקע

15. נתבע 1 הזמין את התובע לביתו כדי לבצע תיקוני חשמל.

16. במהלך ביצוע העבודות התובע נפל מהחלק הצפוני של המרפסת אל הגן, עם חלקים ממעקה השיש שקרסו.

נסיבות התאונה

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

17. נתבע 1 הזמין את התובע לביתו כדי לבצע תיקוני חשמל, החלפת גופי תאורה וניתוק חשמל בגינה עקב קצר חשמלי (סעיף 13 לתצהיר התובע; סעיף 10 לתצהיר נתבע 1).

18. התובע העיד שכמה ימים לפני ביצוע העבודה הוא הגיע למקום. נתבע 1 הראה לו את גופי התאורה שהוא הביא, הראה תקלות, מפסק ומנורות שלא עבדו (סעיף 14 לתצהיר התובע).

19. במהלך ביצוע העבודות התובע נפל מהחלק הצפוני של המרפסת אל הגן, עם חלקים ממעקה השיש שקרסו.

20. הצדדים חלוקים לגבי הסיבה לנפילה. התובע העיד שהוא נגע במעקה, וזה נפל. לפי גרסת הנתבעים, התובע התכופף מעל המעקה עם כל כובד משקלו ובכך גרם לקריסת עמודי השיש במרפסת.

גרסת התובע

21. התובע הגיע לביתו של נתבע 1 עם מספר עובדים על מנת לבצע עבודות חשמל. אחד מגופי התאורה שצריך היה לטפל בהם היה מותקן על הקיר בצד הצפוני של המרפסת. (סעיף 15 לתצהיר התובע). התובע עמד על המרפסת במטרה להנחות את אחד העובדים שעמד על סולם וטיפל בגוף התאורה (סעיף 19 לתצהיר).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

22. התובע נשען עם יד אחת על המעקה, כאשר עם היד השנייה ניסה להצביע על גוף התאורה. מיד כאשר הניח את ידו על המעקה, המעקה קרס וניתק ממקומו, וכתוצאה מכך הוא נפל לגינה ונחבל (סעיף 20 לתצהיר).
23. התובע לא הזכיר בתצהיר את שם העובד שאותו הדריך. התברר שמדובר בנימר יונס. נימר יונס הצהיר שהוא הגיע עם התובע למקום במטרה לתקן את הפרוז'קטור והניאון בחצר. הוא התחיל לעלות על הסולם, תוך כדי שהתובע מסביר לו כיצד לתקן (סעיף 7 לתצהיר). במהלך העליה על הסולם הוא ראה שהתובע הניח את שתי הידיים על מעקה המרפסת, ולפתע המעקה התפרק והתובע נפל (סעיף 7 לתצהיר).

גרסת הנתבעים

24. נתבע 1 הצהיר שלפי עדי ראיה שנכחו בבית בעת אירוע התאונה: "התובע התכופף מעל המעקה, ונשען עם כל משקל גופו על המעקה על מנת להגיע לגוף תאורה המותקן על הקיר החיצוני של הבית, כדי לנתק חוט חשמל. ככל הנראה עמודי השיש לא החזיקו מעמד, קרסו ונפלו יחד עם התובע כלפי מטה" (סעיף 12 לתצהיר).
25. נתבע 1 מתייחס בתצהירו לשני עדי ראיה, גנאים אחמד ונאדר חמזה. נאדר חמזה לא העיד.
26. אחמד העיד שהוא עמד ליד התובע, ראה אותו מתכופף מעבר למעקה בניסיון לגשת לגוף התאורה שמותקן על צד רצפת המרפסת כדי לנתק ממנו חוט חשמל (סעיף 3 לתצהיר). בשלב מסוים הוא הסתובב כדי להיכנס לתוך הבית, שמע צעקות ורעשים חזקים וראה שהתובע שרוע על הקרקע למטה לאחר שנפל עם חלק מעמודי השיש (סעיף 4 לתצהיר). העובדים של התובע היו בגינה למטה והסתכלו עליו. הם חיכו שהוא יתן להם סידור (עמ' 502 לפרוטוקול). למטה לא עמד סולם (עמ' 501 לפרוטוקול). הסולם היה עדיין על הרכב (עמ' 502 לפרוטוקול).

דיון

27. אין מחלוקת שהמעקה קרס והתובע נפל עם חלקי המעקה לגינה. הוצגו תמונות של המרפסת, כולל החלק של המעקה שקרס.
28. קשה לקבל את גרסת התובע בכל הנוגע לנסיבות אשר הובילו לקריסת המעקה ולנפילתו. גרסה אשר העלתה תמיהות. נוסף על כך התגלו סתירות בין עדותו ובין העדות של נימר.
29. התובע העיד שהוא עמד מעל המנורה (עמ' 92 לפרוטוקול). נימר העיד שהוא עצמו עמד בסמוך לעמוד מתחת למנורה שבמרכז המרפסת (עמ' 158 לפרוטוקול). לפי גרסה זו, אמור היה נימר להיפגע כאשר התובע והמעקה נפלו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

כאשר התבקש התובע להתייחס לכך, ענה שהוא לא ראה את הנפילה וקרה נס שנימר לא נפגע (עמ' 119 לפרוטוקול). בהמשך שינה את גרסתו והעיד שהוא לא עמד מעל נימר, אחרת לא יכול היה להסביר לו. הוא היה בזווית כדי להצביע על הכבל (עמ' 121 לפרוטוקול).

נימר עמד על כך שהתובע עמד מעל המנורה (עמ' 182 לפרוטוקול). כדי להתמודד עם השאלה כיצד קרה שהוא לא נפגע, הוא שינה את גרסתו והעיד שהוא עצמו לא עמד מתחת למנורה. הוא עמד על הסולם כדי לשמוע את ההסבר והתכוון להעביר את הסולם אל מתחת למנורה כדי לתקן (עמ' 159 לפרוטוקול). לשאלת בית המשפט מדוע לא עמד על הקרקע והקשיב להסבר, השיב נימר שכשהוא עולה על הסולם שדה הראייה שלו רחב יותר (עמ' 183 לפרוטוקול). גרסה זו של נימר איננה סבירה.

30. התובע הצהיר שבזמן שקרתה התאונה נימר עמד על סולם וטיפל בגוף התאורה (סעיף 19 לתצהיר). הוא חזר על כך בחקירה הנגדית (עמ' 110 לפרוטוקול). נימר הצהיר שהתאונה קרתה בזמן שהוא התחיל לעלות על הסולם (סעיף 7 לתצהיר). הוא הגיע לאמצע הסולם (עמ' 155 לפרוטוקול).

31. סתירות נוספות התגלו בין העדויות של התובע ושל נימר. התובע העיד שלפני התאונה הוא ביצע עבודות בתוך הבית. נימר היה בחוץ וקרא לו לצאת כדי שיראה לו את הכבל (עמ' 104 לפרוטוקול). נימר העיד שהתאונה אירעה מיד לאחר שהוא והתובע הגיעו למקום. התובע אמר לו להישאר בגינה ועלה למרפסת כדי להראות לו את העבודה שיש לעשות (עמ' 156 לפרוטוקול).

לשאלה מדוע עלה התובע למרפסת ולא הראה לו מלמטה היכן המנורה, השיב כי צריך היה לנתק את החשמל בבית (עמודים 162 ו-163 לפרוטוקול). גרסה זו של נימר איננה מתיישבת עם גרסת התובע שביצע עבודות בתוך הבית כאשר נימר קרא לו לצאת (עמ' 104 לפרוטוקול).

32. התובע העיד שהוא צריך היה לתת הסברים לנימר שכן טיפול בקצר דורש מיומנות, ידע וניסיון, ולו עצמו יש אותם (עמ' 75 לפרוטוקול). תשובה זו מעוררת תמיהה שכן מהחקירה של נימר עלה שלנימר יש ניסיון של 30 שנים בחשמל (עמ' 169 לפרוטוקול). ניסיון רב יותר משל התובע (עמ' 169 לפרוטוקול). לשאלה למה הוא היה צריך את ההסבר של התובע השיב נימר שהוא לא ידע מה התובע רוצה לתקן (עמ' 170 לפרוטוקול).

33. לא שוכנעתי שהתובע נפל בזמן שהוא נתן לנימר הוראות לגבי תיקון המנורה. לא שוכנעתי שנימר היה עד לתאונה.

34. הגרסה של התובע שרק הניח את ידיו על המעקה איננה סבירה. רפי גיל, שנתן חוות דעת מטעם התובע, העיד שהוא הבין שהתובע נשען על המעקה (עמ' 11 לחוות הדעת; עמ' 201

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

- לפרוטוקול). המעקה התפרק שכן לא היה לו כוח מינימאלי להחזיק את ההישענות (עמ' 204 לפרוטוקול). אם התובע רק היה שם יד לא היה קורה דבר (עמ' 205 לפרוטוקול).
35. כשרפי גיל ביקר במקום לצורך עריכת חוות הדעת, הצטרפו אליו שני עובדים כעדי ראייה. נאסר ונימר (עמ' 199 לפרוטוקול). נאסר לא הוזמן על ידי התובע להעיד והדבר פועל לחובתו.
36. בחקירה הנגדית התובע לא היה עקבי כאשר הצביע על מקום התאונה בתמונות. לעובדה זו אין משקל משמעותי נוכח העובדה שאין מחלוקת לגבי קריסת המעקה והמקום שבו הוא קרס, כפי שהוא נראה בתמונות.
37. אני קובעת, אפוא, כי התובע נשען על המעקה לפני שזה נשבר ונפל ולא רק הניח את ידיו, כפי שהוא העיד.

המעקה לא עמד בתנאי התקן הישראלי 1142

38. מהראיות עולה שהמעקה שעליו נשען התובע ונפל אינו עומד בתקן. מדובר באלמנט קישוטי אשר לא היה מעוגן מספיק לרצפת המרפסת ולא היה לו את הכוח המינימאלי להחזיק את התובע.
- הדברים עולים מחוות הדעת ומהעדויות של רפי גיל מטעם התובע וכן מחוות הדעת ומהעדויות של דוד אופיר שנתן חוות דעת מטעם נתבע 1.
39. מחוות דעתו של רפי גיל עולה כי המעקה לא עומד בתקן הישראלי 1142 שלפיו חיבור המעקה על כל רכיביו לבניין יבטיח שכל הכוחות הפועלים עליו יועברו אל הבניין (עמ' 9 – 10 לחוות הדעת). לפי רפי גיל התקן דורש שהמעקה יעמוד במשקל של 137 ק"ג לפחות (עמ' 261 לפרוטוקול). למעקה שבו מדובר לא היה כוח מינימאלי להחזיק את ההישענות התובע (עמ' 204 לפרוטוקול).
- דוד אופיר העיד שאין מדובר במעקה תקני, אלא באלמנט קישוטי, שמשתמשים בו ליופי. הוא אינו אמור לשמש כמעקה, ולא מתוכנן לשאת כוחות (עמ' 362 לפרוטוקול). דוד אופיר מסכים שהמעקה לא היה מעוגן כנדרש ברצפת המרפסת (עמ' 12 לחוות הדעת).
40. גובה המעקה אף הוא אינו תקני (עמ' 7 לחוות דעת רפי גיל). דוד אופיר מסכים שגובה המעקה היה נמוך מהנדרש. הוא גם מסכים שצורת ההתקנה של המעקה, תוך מתן אפשרות למדרך ליד הבסיס אינה עונה על דרישות התקן (עמ' 12 לחוות הדעת).
41. המהנדס יוסף אגבריה, שנתן חוות דעת מטעם הוועדה המקומית, כתב שלא הומצאו מסמכים המעידים על חישוב סטטי של המעקה שבוצע והאם הוא מתאים לדרישות ת"י 1142 מבחינת העומס המותר עליו (עמ' 21 לחוות הדעת). הוא עצמו לא חישב את העומסים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

42. אני קובעת, אפוא, כי המעקה שקרס לא עמד בתקן הישראלי 1142, לא היה מעוגן כנדרש לרצפת המרפסת ולא היה לו את הכוח המינימאלי להחזיק את התובע כשהוא נשען עליו.

האם התובע התכופף מעבר למעקה

43. לטענת הנתבעים, התובע התכופף מעבר למעקה במטרה להגיע אל המנורה ובכך גרם לקריסת המעקה.

44. אחמד, אשר הובא על ידי נתבע 1 כעד ראיה, העיד כאמור, שהוא ראה את התובע מתכופף מעל המעקה בניסיון לגשת לגוף תאורה שמותקן על צד רצפת המרפסת (סעיף 3 לתצהיר). בחקירה הנגדית השיב שהתובע התכופף עד שהוא יכול היה להגיע לגוף התאורה (עמ' 501 לפרוטוקול). הוא אינו יודע אם התובע התכופף כדי לפרק את המנורה או לנתק חוט. הוא ראה שהתובע החזיק מברג ביד שמאל והתעסק עם גוף התאורה (עמ' 506 לפרוטוקול).

45. רפי גיל העיד כי הגרסה שהתובע התכופף כדי לעבוד על גוף התאורה כמעט בלתי אפשרית שכן כדי שהתובע יוכל להגיע למנורה, הוא צריך להגיע לרצפה מעבר למעקה ועוד 20 ס"מ (עמ' 209 לפרוטוקול). לפי עדותו, קצת תמוה שהתובע יעשה כך (עמ' 218 לפרוטוקול). אם התובע היה מתכופף ונופל, חלק מהעמודים היו נופלים על המרפסת עצמה (עמ' 224 לפרוטוקול), ודבר זה לא קרה.

דוד אופיר העיד כי נמסר לו שהתובע גחן מלוא גופו מעל ומעבר למעקה במטרה להגיע אל גוף התאורה שהותקן על הדופן הצפונית של המרפסת. לשאלת בית המשפט האם גרסה זו סבירה לאור גובהו של התובע, גובה המעקה ומיקום המנורה, השיב שהיא סבירה אם התובע עמד על ההגבהה "ואז הוא יכול לרכון מעל המעקה הזה ואיכשהו להגיע" (עמ' 359, 369 לפרוטוקול). אלא שאחמד, שהובא כעד ראיה, לא ראה את התובע עומד על ההגבהה. לפי עדותו, רגל שמאל של התובע הייתה על הרצפה ורגל ימין באוויר (עמ' 501 לפרוטוקול). עוד לפי דוד אופיר, אם התובע רצה למשוך חוט חשמל, הגרסה שהוא התכופף כדי לעבוד אפשרית. אם הוא התכוון לטפל במנורה, זה אבסורד (עמ' 359 לפרוטוקול). בהמשך הודה דוד אופיר שהאפשרות שהתובע התכופף מעבר למעקה קצת בעייתית, אבל עמד על כך שהיא קיימת (עמ' 369 לפרוטוקול).

46. הגרסה שהתובע התכופף מעבר למעקה, על מנת לטפל במנורה איננה סבירה ואינני מקבלת אותה. לא די בכך שגרסת התובע עורר תמיהות כדי לקבוע שהוא התכופף מעבר למעקה.

47. לסיכום, לא ברור מה בדיוק עשה התובע לפני התאונה. ברור שהוא נשען על המעקה, המעקה קרס והוא נפל עמו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

הבית נבנה ללא היתר

48. מהראיות עולה כי הבית שבו אירעה התאונה נבנה ללא היתר. ניתן אמנם היתר בדיעבד, אך ההיתר שניתן אינו תואם את הבית שנבנה קודם לכן. ההיתר שניתן הוא למבנה בן שתי קומות מעל מרתף. בבית יש שלוש קומות, ללא קומת מרתף. המעקה שנבנה אינו עומד בתקן.

אחריות נתבע 1

49. אחריותו של נתבע 1 נובעת מכך שהוא המחזיק במבנה. הוא זה שהיה אחראי לבנייתו, כולל העסקת אנשי המקצוע שטיפלו בבנייה. כמי שבנה את המבנה הוא אחראי לכך שהמבנה שהוקם אינו תואם את ההיתר שניתן לו והמעקה אינו עומד בתקן.

אחריות הנתבע כמחזיק המקרקעין

50. נתבע 1 הצהיר שהבית בחזקתו ובשימושו הבלעדי (סעיף 2 לתצהיר). הוא מתגורר בבית מאז שהוא התחתן ביולי 2002 (סעיף 4 לתצהיר; עמ' 540 לפרוטוקול).

51. כפי שנפסק, החזקה במקרקעין מטילה על המחזיק בהם את חובת הזהירות הקבועה בסעיף 36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] כלפי המבקרים במקרקעין (ע"א 7436/13 מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' פלוני (18.2.2016)). חובתו של המחזיק נובעת מכך שהוא על פי רוב בעל היכולת הטובה ביותר לחזות ולמנוע סיכונים הטמונים במקרקעין (ע"א 7436/13 הנ"ל).

מעורבות נתבעים 2 – 5 – מהימנות נתבע 1

52. נתבע 1 העיד כי האחראים לתכנון ולפיקוח היו האדריכל משה אלמוג והמהנדס שמואל פנט. במהלך ניהול התיק התברר שמשה אלמוג ושמואל פנט לא היו מעורבים בבנייה והתובע הסכים לדחיית התביעה נגדם.

53. נתבע 1 הצהיר כי בתחילת שנות ה-2000 פנה לאדריכל אלמוג שיתכנן ויעצב את הבית ויטפל בכל העניין התכנוני, הפיקוחי וההנדסי בהתאם לדרישות החוק. אלמוג נעזר במהנדס מטעמו בשם פנט שמואל. השניים עבדו על תכנית הבית, תכננו ופיקחו על העבודות המבוצעות בבית לרבות המרפסת והמעקה נושא התביעה (סעיף 3 לתצהיר). לפי תצהירו, אלמוג ופנט ביקרו בשטח במהלך הבניה ונתנו הערות לקבלנים (סעיף 8 לתצהיר). נתבע 1 חזר על הדברים גם בחקירה הנגדית (עמ' 302, 303, 306, 341 לפרוטוקול).

נתבע 1 הצהיר שהוא סמך על השניים שידאגו שכל העבודות יהיו בהתאם לדרישות החוק (סעיף 7 לתצהיר). הוא שילם להם במזומן (סעיף 8 לתצהיר; עמ' 303 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

54. האדריכל אלמוג הכחיש כל קשר למבנה או לבנייה (סעיפים 5 ו-11 לתצהיר). לאחר חיפוש, הוא הצליח למצוא הדמיה של שלוש יחידות דיור שהוא ערך (סעיף 6 לתצהיר). הוא מניח שהוא התבקש לערוך תכנון אדריכלי ראשוני של שלוש יחידות דיור על המקרקעין (סעיף 7 לתצהיר). הוא חזר על הדברים בחקירה הנגדית (עמ' 579-580 לפרוטוקול). לפי עדותו, הוא לא אישר בקשה להיתר ולא תכנית עבודה. הוא רק הכין הדמיה וסקיצות (עמ' 505 לפרוטוקול). המבנה שהוקם אינו תואם את ההדמיה והתכניות שלו (עמ' 583 לפרוטוקול).
- אלמוג העיד שהוא מעולם לא שוחח עם נתבע 1 (עמ' 585, 588 לפרוטוקול). הוא אינו יודע מתי נבנה המבנה, מי בנה אותו ועל פי אילו תכניות (סעיף 12 לתצהיר). הוא מכחיש שהוא היה במקום ופיקח. הוא גם הכחיש שהוא הגיע עם פנט (עמ' 604 לפרוטוקול).
55. המהנדס פנט הצהיר שהוא עובד עם אלמוג במשך 30 שנים בעבודות שונות. הוא עושה את התכנון הקונסטרוקטיבי (סעיף 4 לתצהיר). הוא לא התקשר עם נתבע 1 או עם אביו (סעיפים 5, 9 לתצהיר). הפעולות שלו בפרויקט התמצו בעריכת סט תכניות למכרז לשלושה בתים, וייתכן שחתם על הבקשה להיתר עבור האדריכל כמי שצפוי היה להיות מתכנן השלד (סעיף 7 לתצהיר). הוא תכנן בית טיפוסי אחד והשניים הסמוכים היו אמורים להיות זהים (סעיף 7 לתצהיר). הוא לא הכין תכניות לביצוע (סעיף 8 לתצהיר).
56. המבנה שנבנה בפועל אינו המבנה שתכננו אלמוג ופנט (אלמוג בעמ' 583 לפרוטוקול; פנט בעמ' 1064 לפרוטוקול).
57. בתיק קיימת בקשה להיתר שנערכה על ידי האדריכל אלמוג ונחתמה על ידי המהנדס פנט. אין מחלוקת שהאדריכל אלמוג לא חתם על התכנית. הבקשה הייתה לקבלת היתר לבניית שלושה בניינים שהוכנה לפני שנבנה הבניין (אגבריה יוסף בעמ' 898 לפרוטוקול).
- הבקשה שהוגשה לוועדה המקומית בשנת 2002 ונדונה על ידה הייתה בקשה לגליליזציה של מבנה קיים.
- שריף הינדי, שנתן חוות דעת מטעם נתבע 3, העיד כי הבקשה שעליה חתום פנט לבניית שלושה קוטג'ים חדשים לא הובאה לדיון לפני הוועדה המקומית ולא נבחנה על ידי הפיקוח. החלטת הוועדה מנובמבר 2002 לא מתייחסת לתכנית זו (עמ' 727 לפרוטוקול). במקומה הוגשה בקשה חדשה להקמת מבנה מגורים אחד (עמ' 708 לפרוטוקול). בקשה זו הוגשה על ידי נתבע 3 (עמ' 727 לפרוטוקול).
58. האדריכל אלמוג העיד שהשרטוטים שצורפו לגרמושקה בבקשה להיתר שהוגשה בשנת 2002 אינם שלו (עמ' 597 לפרוטוקול). הם גם לא דומים לסקיצה שהוא ערך (עמ' 599 לפרוטוקול). בסקיצה שהוא ערך אין עליית גג (עמ' 599 לפרוטוקול). פנט העיד שבשרטוטים שצורפו לבקשה שעליה הוא חתם לא מופיעה המרפסת (עמ' 1078 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

59. התובע והוועדה המקומית הסכימו, כאמור, לדחיית התביעה נגד אלמוג ופנט. נתבעים 1 ו-3 עמדו על כך שאלמוג ופנט אחראים. הראיות שהוגשו תומכות בכך שהאדריכל אלמוג והמהנדס פנט לא היו מעורבים בהגשת הבקשה להיתר, בתכנון הבית ובפיקוח על הבנייה. עוד עולה מהראיות שמישהו עשה ככל הנראה שימוש, שלא כדין, בתכנית הראשונית שהכין אלמוג לשלושת הבניינים.

60. עדותו של נתבע 1 בכל הנוגע למעורבותם של האדריכל אלמוג והמהנדס פנט הופרכה.

אחריות הנתבע כמי שיזם ובנה את הבית

61. משנדחתה גרסת נתבע 1 כי הוא נעזר בשירותים של אלמוג ופנט, ובהיעדר ראיה לכך שהוא נעזר באנשי מקצוע אחרים, מוטלת על נתבע 1 אחריות כמי שבנה את הבית ללא היתר, שלא בהתאם לתקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל – 1970, ותוך התעלמות מהוראות הוועדה המקומית לתכנון ובנייה.

62. דוד אופיר, שנתן חוות דעת מטעם נתבע 1, כתב בחוות דעתו שאם נתבע 1 היה פועל בחלל ריק ולא היה נעזר באנשי מקצוע ניתן היה לטעון שרובצת עליו אחריות. הוא הניח כי נתבע 1 פנה ליועצים ונעזר בהם ולכן קבע שאין לטעון נגדו שבנה מעקה לא תקין (עמ' 13 לחוות הדעת). משלא הוכח שנתבע 1 נעזר ביועצים, הרי שגם לפי חוות דעת דוד אופיר מוטלת עליו אחריות.

63. נתבע 1 הצהיר שהבית נבנה על ידי קבלן שאינו תושב העיר באקה אל גרבייה שבאותה תקופה עשה עבודות בניה לבתים רבים בעיר ואין לו את פרטיו. הוא לא הוכיח מי פיקח על הבנייה ולא הציג תכניות בנייה. דוד אופיר, המומחה מטעמו, העיד שהוא ביקש מנתבע 1 תכניות ותוצאות של בדיקות בטון אך לא קיבל (עמ' 390 לפרוטוקול).

64. לבית ניתן, אמנם, היתר בדיעבד. אך כפי שיפורט להלן, ההיתר שניתן אינו תואם את הבית שנבנה. נתבע 1 אחראי גם לכך.

65. אני מקבלת את טענת נתבע 1 שלא מוטלת עליו אחריות כמי שהזמין את התובע לבצע את עבודות החשמל. סעיף 15 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] קובע כי: "לענין פקודה זו, העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה;..."

כפי שנפסק ברע"א 1747/20 פלוני נ' משרד החינוך – מדינת ישראל (21.7.2020): "הפטור מאחריות המעוגן בסעיף 15 נועד, בין היתר, למנוע הטלת נטל כבד יתר על המידה על מזמין עבודה אשר לא התרשל בעצם בחירת הקבלן העצמאי שעמו התקשר; וכן הוא מבוסס על ההבנה שלעיתים קרובות הזמנת קבלנים מעין אלה נובעת דווקא מהיעדר מומחיות או מיומנות של המזמין. במצב דברים זה, וכאשר בחירת הקבלן העצמאי נעשית באופן סביר,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

כאמור, הרי שאין מקום לדרוש מהמזמין לפקח על עבודת הקבלן, וממילא אף אין לחייבו בגין עוולה הצומחת מעבודה זו". ראו לעניין זה גם את ע"א 3370/12 כהן נ' גדעון (26.1.2014).

ההיתר שניתן בדיעבד

66. ביום 10.2.2010 נתנה הוועדה המקומית את היתר הבנייה לבית הקיים. ההיתר צורף כנספח י לתצהיר הוועדה.

בהיתר נכתב:

"רשוי מבנה מגורים שתי קומות מעל ק' מרתף שכולל 2 דירות בשטח כולל 322.23 מ"ר"

"בתנאי שהעבודות תבוצענה בהתאם לתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התש"ל-1970, ובהתאם לנספחים החתומים המאושרים המצורפים להיתר זה".

67. בבית הקיים יש שלוש קומות ואין קומת מרתף. הבית אינו תואם, אפוא, את ההיתר שניתן למבנה בן שתי קומות מעל קומת מרתף. על כך שקיים שוני בין הבית ובין ההיתר לא הייתה מחלוקת. העידו על כך גם שריף הינדי שנתן חוות דעת מטעם נתבע 3 (עמ' 678 לפרוטוקול), דוד אופיר שנתן חוות דעת מטעם נתבע 1 (עמ' 375 לפרוטוקול).

אחריות נתבע 3

68. נתבע 3 טיפל בקבלת ההיתר לבית. בבקשה להיתר הוא נרשם כעורך הבקשה ומתכנן השלד (ראו נספח ז לתצהיר הוועדה). כמתכנן השלד הוא חתם על הצהרה שהבנייה יציבה ואיננה מסוכנת (נספח ז לתצהיר הוועדה). נתבע 3 אחראי לכך שהבית אינו תואם את ההיתר והמעקה אינו עומד בדרישות תקנות התכנון והבניה.

הבקשות שהגיש נתבע 3

69. תצהיר העדות הראשית של נתבע 3 הוא כללי, הוא אינו מציין תאריכים וקשה היה לקבל ממנו תמונה מלאה לגבי הבקשות שהוא הגיש. גם חוות הדעת שהוגשה על ידי שריף הינדי מטעם נתבע 3 לא נתנה תמונה מלאה.

70. נתבע 3 העיד שהוא נכנס לתמונה אחרי שהתקבל מכתב ההתראה ששלחה הוועדה ביולי 2002. הוא פתח תיק והתחיל לטפל באוגוסט 2002, אחרי שקיבל מפה מצבית (עמ' 1319 לפרוטוקול).

71. לתצהיר שנתן נתבע 3 צורף צילום ממוזער של בקשה להיתר שהוא הכין. הצילום לא קריא ולא ניתן להבין באיזו שנה נערכה אותה בקשה. במהלך הדיון שהתקיים ביום 19.12.2021 התברר לראשונה לחלק מהצדדים שקיימת בקשה שהכין נתבע 3 אשר הוגשה לוועדה ביום

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

16.6.2003. עוד התברר כי מדובר באותה בקשה שצילום ממוזער שלה צורף לתצהיר של נתבע 3.

מספר התיק המצוין על גבי הבקשה שהוגשה בשנת 2003 הוא 188502. תיאור הבקשה: "רשוי בית קוטג' בק"ק וק"א מעל מרתף" (התכנית הוגשה וסומנה נ/23).

72. נראה כי בקשה זו נדונה בישיבת הוועדה מיום 6.7.2003, ובעקבות הישיבה יצא המכתב מיום 7.7.2003 אל נתבע 1 ונתבע 3 (נספח מ-2 לחוות דעת שריף הינדי).

73. בתיק הוועדה ישנה בקשה נוספת להיתר שערך נתבע 3 הנושאת את מספר התיק שנפתח בשנת 2005 (נספח ז למוצגי הוועדה). מכאן שמדובר בבקשה שהוגשה אחרי שנת 2005. הבקשה חתומה על ידי נתבע 3. הבקשה שונה מזו שהוגשה לוועדה בשנת 2003. כך למשל בבקשה משנת 2003 בעל הזכות בנכס הוא סבע מוחמד חסן, ואילו בבקשה המאוחרת בעל הזכות בנכס הוא עומאר סבע (אביו של נתבע 1).

74. נתבע 3 לא התייחס בעדותו לבקשה זו. הוא העיד שהבקשה 'התגלגלה' מ-2002 – 2003 עד שנת 2009, וכי היא לא השתנתה עד שהתקבל היתר (עמ' 1332 לפרוטוקול). הוא גם העיד שהוא יצא מהתמונה בשנת 2003. עדות נתבע 3 איננה מתיישבת עם קיומה של הבקשה הנוספת שהוגשה לאחר שנת 2005.

מכאן שנתבע 3 הגיש לוועדה המקומית שתי בקשות. אחת בשנת 2003 והשנייה לאחר שנת 2005.

75. תמיכה לכך שנתבע 3 הגיש לוועדה שתי בקשות וטיפול בתיק גם לאחר שנת 2005 ניתן למצוא בחוות הדעת של מומחה הוועדה המקומית, יוסף אגבריה (עמ' 7 לחוות הדעת).

76. אחמד מג'אדלה, אשר נתן עדות מטעם הוועדה המקומית, העיד כי הוועדה עברה לתוכנה חדשה ובעקבות זאת התיק נפתח מחדש. מספר הבקשה החדש הוא 20050068 (עמ' 979 לפרוטוקול). התיק נפתח מחדש בעקבות פנייה של נתבע 3 (עמ' 980 לפרוטוקול). עדות זאת מתיישבת עם הבקשה המאוחרת הנושאת את מספר התיק החדש.

77. לשאלת בית המשפט באיזה תאריך הגיש נתבע 3 בקשה ללגליזציה והאם יש לו את התכנית השיב שריף הינדי, שנתן חוות דעת מטעמו, שאין תאריך על התכנית. אין לו את התכנית. יש לו צילום (עמ' 728 לפרוטוקול). הבקשה לא נמצאת בתיק הוועדה (עמ' 730 לפרוטוקול). הפקדון שולם ביום 26.9.2002 (עמ' 730 לפרוטוקול).

קשה לקבל תשובות אלה.

בחוות הדעת כתב שריף הינדי שהמבקש (נתבע 1) ו/או מי מטעמו חידשו את הבקשה להיתר בתאריך 30.1.2005, או בסמוך לכך. בקשה זו נרשמה תחת המספר 20050068. הבקשה זהה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

לבקשה מס' 188502, ועורך הבקשה וגם מתכנן השלד היה נתבע 3 (סעיף 12 לפרק הרקע שבחוות הדעת). כאמור, ובניגוד לאמור בחוות הדעת, הבקשה המאוחרת איננה תואמת את הבקשה משנת 2003, וגם בכך לא דייק המומחה.

78. נתבע 3 ניסה לצמצם את המעורבות שלו בכל הנוגע לקבלת ההיתר והעיד שהוא יצא מהתמונה בשנת 2003. מהראיות עולה כי נתבע 3 לא יצא מהתמונה והמשיך לטפל בתיק עד לקבלת ההיתר.

79. נתבע 3 העיד שמאז שאושרה הבקשה בשנת 2003 הוא לא טיפל בתיק חוץ מהמסמך של ההצהרה (עמ' 1348 לפרוטוקול); נתבע 1 הפך להיות איש הקשר עם הוועדה (עמ' 1357 לפרוטוקול). החלטת הוועדה משנת 2009 לא הגיעה אליו והוא לא ראה את המפה המצבית משנת 2007 (עמ' 1348 לפרוטוקול). הוא לא ידע שהשתמשו בתכנית שלו בשנת 2005 (עמ' 1363 לפרוטוקול). בשנת 2007 הוא לא טיפל בנושא (עמ' 1368 לפרוטוקול). כל ההחלטות משנת 2003 ועד למתן ההיתר הופנו אל נתבע 1 ולא אליו שכן הוא סיים את מלאכתו.

כאמור, בתיק יש בקשה חתומה על ידי נתבע 3 שהוגשה לאחר שנת 2005, ודי בכך כדי לסתור את עדותו. בתיק ישנה גם הצהרה של נתבע 3 כאחראי על ביצוע השלד (חלק מנספח ז למוצגי הוועדה). ההצהרה אינה נושאת תאריך, אולם גם עליה מופיע מספר התיק שנפתח בשנת 2005 (20050068) וסביר להניח שגם היא ניתנה לאחר שנת 2005.

חיזוק לכך שההצהרה ניתנה אחרי שנת 2005 ניתן למצוא בהחלטת הוועדה מיום 1.4.2009 שאישרה את הבקשה להיתר בתנאים, כאשר חלק מהתנאים היו חישובים סטטיים והצהרת מהנדס (נספח ח לתצהיר הוועדה). ההחלטה תומכת בכך שהחישובים הסטטיים והצהרת המהנדס לא הוגשו לפני שנת 2009.

80. התשובות שנתן נתבע 3 בנוגע להפסקת הטיפול שלו בבקשה לא היו משכנעות. הוא העיד שהוא הפסיק לטפל בבקשה על דעת עצמו. הוא לא הודיע שהוא מתפטר, הוא יצא מהתמונה בלי ליידע. הוא הפסיק כי הוא לא ידע האם התיק מטופל או לא (עמ' 1373 לפרוטוקול). קשה לקבל דברים אלה, במיוחד כאשר ההיתר נושא את שמו של נתבע 3 כעורך הבקשה ומתכנן השלד.

81. יוסף אגבריה, העד מטעם הוועדה, העיד שהגורם ההנדסי היחיד שהוועדה הייתה בקשר איתו הוא נתבע 3 (עמ' 923 לפרוטוקול).

82. הטענה שההחלטות שניתנו על ידי הוועדה לא הופנו אליו אלא רק אל נתבע 1 אף היא איננה מדויקת. החלטת הוועדה מיום 1.4.2009 נשלחה בדואר רשום אל נתבע 1, אך העתק ממנה נשלח לעורך הבקשה (ראו עמ' 2 לנספח ח למוצגי הוועדה). נתבע 3 היה ונשאר עורך הבקשה עד למתן ההיתר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

הטענה לשינויים שבוצעו לאחר הבנייה

83. נתבע 3 העיד שכאשר הוא ביקר בשטח המרפסת ישבה על הקרקע. לא היו מדרגות בכלל (עמ' 1366 לפרוטוקול). הייתה קומת מרתף והיו שתי קומות מעל (עמ' 1376 לפרוטוקול). על פי התכנית שלו, המרפסת היא מרפסת גן והמעקה צריך להיות בגובה 60 ס"מ לא יותר מזה. כשהוא ראה את המקום המעקה עדיין לא היה קיים (עמ' 1342 לפרוטוקול).

84. לטענת נתבע 3, נעשה שינוי בשטח על ידי נתבע 1 ואביו, לאחר שהסתיימה הבנייה, לאחר שהוגשו כל בקשות הלגליזציה ולאחר שניתן היתר בנייה. כל זאת מבלי ליידע את הוועדה. נתבע 3 העיד שכאשר הוא הגיע לבקר היה סביב קומת המרתף מילוי. הקירות בקומת מרתף נעשו מבטון מזויין. בהמשך כנראה ביצעו את החפירה (עמ' 1346 לפרוטוקול). הוציאו את העפר ובנו את המדרגות (עמ' 1347 לפרוטוקול).

לשאלה איך הוא יודע שהיו חפירות, השיב נתבע 3 שכאשר הוא משווה בין שתי המפות המצביות הוא מבין שנעשו שינויים ועבודות אחרות (עמ' 1349 לפרוטוקול). הוא לא דיבר על כך עם בעל הנכס (עמ' 1349 לפרוטוקול). לשאלת בית המשפט האם ניתן לעשות מילוי בתוך הריבוע של הגינה לאור הטופוגרפיה שמסביב, לא נתן נתבע 3 תשובה עניינית (עמ' 1351 לפרוטוקול).

בתיק הוועדה ישנה מפה מצבית מתאריך 25.12.2007. נתבע 3 טוען שגם במפה זו קומת המרתף היא בקו אפס עם פני הקרקע, אך לא כך הוא. המפה המצבית משנת 2007 מראה שאין קומת מרתף, והיא תואמת את הבית כפי שהוא היום. כך העיד שריף הינדי שנתן חוות דעת מטעם נתבע 3. לפי עדותו, המפה המצבית משנת 2007 תואמת את מצב הבית ואיננה תואמת את התכנית שהוגשה על ידי נתבע 3 (עמ' 747 לפרוטוקול). מהמפה המצבית משנת 2007 עולה כי הבית היה ללא קומת מרתף עוד לפני שניתן ההיתר. זאת בניגוד לגרסת נתבע 3 לפיה השינוי נעשה לאחר שניתן ההיתר.

85. לשריף הינדי, שנתן חוות דעת מטעם נתבע 3, הייתה גרסה שונה מזו של נתבע 3 לגבי האופן שבו נוספה המרפסת. לשאלת בית המשפט כיצד עשו את השינוי והפכו מרפסת גן למרפסת בגובה השיב הינדי ששמים עמודים ויסודות ומקימים את המרפסת מעל (עמ' 672 לפרוטוקול).

86. נתבע 1 העיד שמאז שנבנה הבית הוא באותו מצב (עמ' 550 לפרוטוקול). כך העיד גם אביו (עמ' 1410 לפרוטוקול). לפי עדותו של האב מעולם לא עשו הגבהה (עמ' 1410, 1413 לפרוטוקול).

87. לשאלה מה קרה למרתף השיב נתבע 1 כי בנו מרתף אך לא שמו את המילוי (עמ' 568 לפרוטוקול). אלמוג, פנט ואולי הקבלן, ראו שהבית יותר גבוה מהכביש והחליטו לבטל את המילוי ולעשות מדרגות (עמ' 312 לפרוטוקול). בהמשך הוא העיד שהמהנדס פנט טעה ולכן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

הבית הפך לגבוה (עמ' 551 לפרוטוקול). אביו של נתבע 1 העיד כי האדריכל אלמוג אמר שחבל לעשות מילוי, שכן כך יפסידו שלושה מטר. במקום זאת אפשר לבנות קומה (עמ' 1484 לפרוטוקול).

88. גרסת נתבע 3 כי הבית נבנה עם מרתף, ובהמשך הוצא המילוי מבוססת על סברה בלבד. שריף הינדי העלה סברה אחרת, שונה. הוצאת המילוי בשנת 2007 ועוד לפני שניתן ההיתר איננה מתיישבת עם הכוונה לקבל היתר. אני דוחה, אפוא, את גרסת נתבע 3 כי הבית נבנה במקור עם קומת מרתף וכי זה היה מצב הבית כשהוא ראה אותו.

אינני מקבלת את גרסת נתבע 1 ואביו לגבי הסיבה לשינוי התכנית והגבהת המבנה. כפי שקבעתי, האדריכל אלמוג והמהנדס פנט לא היו בתמונה, ודי בכך כדי לדחות את גרסתם. האדריכל אלמוג העיד שלא קורה שבונים ולאחר מכן ממלאים אדמה והקומה הופכת למרתף (עמ' 624 לפרוטוקול). עדותו תומכת אף היא בדחיית הגרסה של נתבע 1 ואביו.

אחריות נתבע 3 כעורך הבקשה ומתכנן השלד

89. בבקשה להיתר בניה שערך נתבע 3 (נספח ז לתצהיר הוועדה) נרשם נתבע 3 כעורך הבקשה ומתכנן השלד.

90. כעורך הבקשה ומתכנן השלד אישר נתבע 3 על גבי הבקשה שהיא נערכה לפי מיטב הידע המקצועי שלו ובהתאם לכל חיקוק החל על הבנין או על העבודה המוצעת. שכל הנתונים שנמסרו על ידו בבקשה נכונים ושהתכנון המוצע תואם את כל התכניות, פרט לסטיות שפורטו בבקשה (פרק המינוריים והצהרת המבקש בטופס הבקשה להיתר).

91. לפי רפי גיל, שנתן חוות דעת מטעם התובע, נתבע 3 שחתם הן כמגיש הבקשה והן כאחראי ליציבות מבנה קיים, היה חייב לוודא שהמבנה בטיחותי הן מבחינת גובה המעקה והן מבחינת חוזקו. נוסף על כך צריך היה להגיש שרטוטים וחתכים נכונים של המבנה שבהם ניתן לראות שרצפת קומת הכניסה הוגבהה. במקום זאת הוא הגיש שרטוטים מטעים ומדידות מטעות (עמ' 27 לחוות הדעת).

עוד לפי רפי גיל, נתבע 3 הגיש תצהיר לוועדה שבו נרשם שהוא בדק את הבניין ועל סמך בדיקה זו הוא מצהיר שהבנייה נושאת ההיתר יציבה ואיננה מסוכנת. מתצהיר נתבע 3 למד רפי גיל שהוא חתם על התצהיר מבלי לבצע בדיקות בסיסיות והוא לא בדק את חוזק המעקות בבניין או את גובהם והתאמתם לנדרש בחוק ובתקן. אם היה נתבע 3 מבצע פעולות אלה והיה בודק את חוזק המעקה וגובהו, הוא יכול היה למנוע את התאונה (עמ' 30 לחוות הדעת).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

92. המהנדס דוד אופיר כתב ביחס לנתבע 3 כי ברור ומובן מאליו שמרגע שהוא קיבל על עצמו את האחריות, כולל מינויו כעורך הבקשה להיתר, שומה עליו לבצע את כל הנדרש על מנת לוודא שאכן מדובר בבניין שתוכנן, נבנה ומתקיים כנדרש בתקנים השונים ובתקנות. ברור שהתייחסות לכל מה שקשור ליציבות הבניין וחוזקו ולבטיחות האלמנטים השונים שבו צריכה גם לכלול התייחסות לחוזק המעקה (עמ' 10 לחוות הדעת).

93. צבי רון, שנתן חוות דעת מטעם האדריכל אלמוג, כתב בחוות דעתו כי האחריות הסטטוטורית על המבנה הבנוי הייתה על האחראי על ביצוע השלד ועורך הבקשה הראשי החתום עליה, שהוא נתבע 3. הייתה זו אחריותו הבלעדית להתריע על אי התאמת הבניה להיתר הבניה, על כי מפלס הכניסה מוגבה כ- 3.0 מטרים מהבקשה להיתר, ועל כך שגובה המעקה הוא 80 ס"מ בלבד בניגוד לתקן הישראלי 1142 המחייב גובה של 1.05 מטרים. כמו כן האחריות ליציבות המעקה היא של נתבע 3 בהיותו גם מתכנן השלד ואחראי לביצועו (עמ' 9 לחוות הדעת).

94. על פי דרישת הוועדה המקומית חתם נתבע 3 על הצהרה שלפיה הבניה נושא ההיתר יציבה ואיננה מסוכנת (חלק מנספח ז לתצהיר הוועדה).

לפי ההצהרה :

"במצורף מוגשים תיאור מערכת סטטית בדבר הבניה, נושא ההיתר המבוקש, לרישוי המבנה הקיים, חתומים בידי. ערכתי את תאור המערכת הסטטית בדבר הבניה נושא הבקשה להיתר בהתאם ולפי הכללים והרמה המקצועית הנהוגים היום בנידון, ונתקיימו בהם הוראות כל דין הנוגע לעניין.

כמו כן בדקתי בתאריך _____, את הבניין הקיים באתר שבנדון על סמך בדיקה זו מצהיר שהבניה נושא ההיתר המבוקש הינה יציבה ואיננה מסוכנת ומצורף תיאור המערכת הסטטית של המבנה הקיים (המוצע לרישוי).

ידוע לי כי ההצהרה והמערכת הסטטית המצורפים מוגשים כתנאי לקבלת ההיתר נושא הבקשה שבנידון. כי אם יתגלה שפרט חשוב מן הפרטים שבמערכת הסטטית או שבהצהרתי זו הוא כוזב או מטעה, אהיה צפוי לעונשים הקבועים בסעיף 214 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965, וכי אהיה אחראי לנזק שנגרם עקב מסירת פרט מטעה או כוזב כאמור או עקב אי התאמתם של החישובים לרמה המקצועית האמורה או אי קיום הוראות הדין הנוגעים לעריכתם".

95. ההצהרה אינה נושאת תאריך. לא מופיע בה המועד שבו בדק נתבע 3 את הבית, על אף שיש מקום למלא את התאריך.

96. לשאלה על סמך מה הוא ערך את הסכימה הסטטית השיב נתבע 3 שהוא הגיע למקום, בדק אם יש סדקים בעמודים ובתקרה והאם היא שקועה, ומצא שאין נזקים ושהבניין יציב (עמ' 16 מתוך 46)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

1338 לפרוטוקול). הוא ערך בדיקה ויזואלית (עמ' 1339 לפרוטוקול). הוא לא ערך חישובים סטטיים (עמ' 1338 לפרוטוקול).

עוד השיב נתבע 3 שהוא לא ערך בדיקות לחוזק הבטון, על אף שיש כאלה. הוא ביקש את בדיקות חוזק הבטון מנתבע 1 שאמר לו שהיו בדיקות, אך הוא לא קיבל אותן. "בעל הבית" לא זכר מי עשה את הבדיקות ולכן לא ניתן היה לבקש העתק ולברר (עמ' 1339 לפרוטוקול).

97. נתבע 3 לא ראה אישורי קונסטרוקטור שליווה את הבנייה. לא בירר אם יש אישורים. הוא שאל ואמרו לו שהתיק נלקח על ידי הקבלן שבנה את הבית (עמ' 1338 לפרוטוקול). עד היום הוא אינו יודע מי בנה את הבית (עמ' 1315 לפרוטוקול).

נתבע 3 לא ידע מי בנה את השלד, לא ידע האם מדובר בקבלן רשום. הוא לא ראה את תכניות הבנייה ולא את תכניות הקונסטרוקציה, ולמרות זאת אישר שהמבנה יציב ואינו מסוכן.

98. נתבע 3 הצהיר שלא הייתה לו כל שליטה על הבניה; הוא לא היה אחראי על הבניה בשום צורה, ולא היה לו כל ידע על איכות הבניה היות שהוא לא היה המהנדס האחראי על בניית השלד ולא נטל כל חלק שהוא בבניית המבנה (סעיף 18 לתצהיר).

העובדה שנתבע 3 לא היה אחראי על הבנייה ולא ידע דבר על איכות הבנייה חייבה אותו לבצע בדיקות על מנת שיוכל לאשר שהבניין יציב ואינו מסוכן, אחרת אין משמעות להצהרה שהוא נתן.

האחריות ביחס לחוזק המעקה

99. דוד אופיר, המומחה מטעם נתבע 1, העיד כי מהנדס שאחראי על השלד אחראי גם לחוזק המעקים (עמ' 422 לפרוטוקול). גם צבי רון, מומחה האדריכל אלמוג, קבע שהאחריות ליציבות המעקה מוטלת על נתבע 3 בהיותו מתכנן השלד והאחראי לביצועו (עמ' 9 לחוות הדעת). אגבריה יוסף, מומחה הוועדה, העיד כי בתור קונסטרוקטור בדק נתבע 3 את האלמנטים הקונסטרוקטיביים. בתור עורך הבקשה היה עליו לבדוק גם את האלמנטים האחרים (עמ' 907 לפרוטוקול), כולל המעקות (עמ' 908 לפרוטוקול).

100. המהנדס שריף הינדי שנתן חוות דעת מטעם נתבע 3, לא התייחס בחוות דעתו לאחריות נתבע 3 כעורך הבקשה ומתכנן השלד. בחקירה הנגדית הוא הסביר:

"הסוגייה של מתן לגליזציה לבניינים קיימים נפוצה מאד במגזר הערבי וכאשר אנחנו נדרשנו לסוגייה הזאת אנחנו הפנינו את השאלה ליועץ המשפטי של הוועדה מה עושים כאשר בא מהנדס, הנדסאי או אדריכל ומגיש בקשה למתן לגליזציה לבניין קיים, איך אנחנו רוצים להבטיח שזה יציב, שזה לא מסוכן, יועץ משפטי ניסח את ההצהרה שנמצא בתיק של נתבע מס', את הבקשה עליו חתם נתבע מס' 3 שם יש הצהרה מפורטת לגבי היציבות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 19-05-35236 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 19-12-46470 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

והקיום החוקי ועל פי התקנות של הבקשה להיתר וזה בעצם פלוס עורך הבקשה להיתר אחראי לביצוע... זה הנוהל לגבי לוודא שהמבנים האלו תקינים (עמ' 667 לפרוטוקול).

לשאלות ב"כ הוועדה המקומית האם ההצהרה של המהנדס לגבי יציבות המבנה כוללת מעקות השיב שריף הינדי: **"יציבות המבנה במונן שהמבנה איננו מסוכן לאכלוס שהמבנה איננו מסוכן לדייריו ושהוא עומד בתקנות התכנון והבניה"** (עמ' 735 לפרוטוקול).

תשובתו של שריף הינדי תומכת בחוות הדעת של רפי גיל, דוד אופיר וצבי רון בעניין אחריות נתבע 3 כעורך הבקשה ומתכנן השלד, כולל אחריותו לגבי חוזק המעקה.

101. אני מקבלת, אפוא, את חוות הדעת של המומחים כי הצהרת נתבע 3 לגבי השלד מתייחסת גם למעקה של המרפסת. תמיכה לכך ניתן למצוא בסימן ב לחלק ה של תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התש"ל – 1970, העוסק בשלד הבניין וכולל בין הוראות התכנון והבניה של השלד גם הוראות לגבי העומס האפקי על מעקה של מרפסת. ראו לעניין זה את תקנת משנה 5.08 הקובעת כי: **"העומס האפקי על מעקה של מרפסת, של חדר מדרגות או של גג, ייקבע על פי החישובים שהוגשו על-ידי האחראי על ביצוע השלד ובלבד שלא יפחת מהעומס שנקבע בתקן הישראלי ת"י 1142"**.

102. אני דוחה את טענת נתבע 3 שההצהרה שעליה הוא חתם אינה ההצהרה הנדרשת לפי חוק התכנון והבניה וכי הצהרתו התייחסה רק ליציבות המבנה, התקרות והעמודים.

לשאלה האם בדק את חוזק המעקה והתאמתו לתקן השיב נתבע 3 שהדבר לא נכלל בגוף ההיתר (עמ' 1341 לפרוטוקול). לשאלה האם הוא חתום כמי שמאשר שהשלד תוכנן בהתאם להוראות הדין השיב נתבע 3 שהוא חתום על יציבות המבנה (עמ' 1333 לפרוטוקול). מכאן שנתבע 3 לא בדק ולא התייחס למעקה שעה שערך את תכניות הבניה, ובכך הוא התרשל.

103. לשאלה מתי ביקר בבית השיב נתבע 3 שהוא ביקר במקום אחרי שקיבל את המפה המצבית, לראות אם המצב תואם (עמ' 1315 לפרוטוקול). הבית היה לקראת טיח, ריצוף ועבודות פיתוח מבחוץ (עמ' 1315 לפרוטוקול). נתבע 3 מתייחס למפה המצבית משנת 2002 שהייתה רלוונטית לבקשה שהוגשה בשנה זו. הוא לא העיד על ביקור חוזר במקום לאחר שנת 2005 שאז חתם על הבקשה הנוספת להיתר ועל ההצהרה. להיפך, הוא ניסה להרחיק את עצמו והעיד שמשנת 2003 כלל לא טיפל בבקשה. מעדותו עולה שעל ההצהרה ועל הבקשה משנת 2005 הוא חתם מבלי לראות את הבית פעם נוספת. גם בכך התרשל נתבע 3.

104. אביו של נתבע 1 העיד, כדבריו, כי **"מאזן (נתבע 3, ע"כ) התעצל והלך ועשה את הבית, את ההיתר של הבית הזה על הדבר הקיים. הוא לא בדק את הבית. מתוך המשרד שלו עשה את האישור. זה האמת. עכשיו, אתה רוצה לסכסך ביני לבין הקרוב שלי"** (עמ' 1428 לפרוטוקול). לפי עדותו, המדרגות היו קיימות מאז שהוקם הבניין ונתבע 3 עשה עבודה מהצד, פרוטקציה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

עם הוועדה כי הוועדה מושחתת (עמ' 1435 לפרוטוקול). "יש פרוטקציות, יש מתחת לשולחן, משלמים להם כסף, חותמים, מעבירים ויש לי מסמכים שהם גנבים. ישב במשרד, חתם על ההיתר" (עמ' 1436 לפרוטוקול). הוא עמד על כך שנתבע 3 לא היה בשטח כלל (עמ' 1438, 1439 לפרוטוקול).

הבקשה שהכין נתבע 3 מטעה

105. רפי גיל, מומחה התובע, מתייחס בחוות דעתו לבקשה ולתכניות אשר לפי חוות דעתו נערכו בשנת 2009 על ידי נתבע 3. מדובר באותה בקשה שנערכה אחרי שנת 2005 ושעליה הוטבעה החלטת הוועדה לתת היתר. לפי חוות הדעת, התכניות מטעות ואינן משקפות את המציאות. לפי רפי גיל מעיון בתכנית קומה א נראה לכאורה שבין קומה א שהיא קומת הכניסה לבין הקרקע בכניסה יש רק 3 מדרגות, למרות שבפועל היו קיימות 17 מדרגות. כך ש"המעין בתכנית קומה א' בתכניות הגרמושקה משנת 2009 עלול לחשוב כי גובה קומה א' נמצא בסמיכות לקרקע המקיפה את המבנה ורק 3 מדרגות מפרידות בין המפלסים. 17 המדרגות הקשיות הקיימות בחזית המבנה כלל לא סומנו בתכנית זו, למרות שהיו קיימות שם על פי תכנית המדידה כבר שנתיים קודם לכן, משנת 2007" (עמ' 22 לחוות הדעת).

עוד לפי רפי גיל, בתכנית זו מופיע לראשונה הגובה הנכון של קומה א שהיא קומת הכניסה (גובה 0.00 של המבנה הוא +107.34). אך "מבדיקת החתך של המבנה ששורטט בתוכנית הבקשה להיתר משנת 2009 ניתן לראות כי מגיש הבקשה להיתר בניה, נתבע 3, שירטט את מפלס קומת הכניסה בגובה הגבוה ב- 3 מדרגות בלבד מהכניסה למבנה. שרטוט זה מטעה והמסתכל עליו נוטה לחשוב שפני רצפת הכניסה גבוה רק ב- 3 מדרגות מפני הקרקע. גובה הקומה שנכתב בחתך זה הוא הגובה הנכון של קומת הכניסה +107.34" (עמ' 23 לחוות הדעת).

לפי רפי גיל, החתך הועתק מחתך ב בגרמושקה משנת 2002 שם קומת הכניסה סמוכה לפני הקרקע (עמ' 24 לחוות דעת רפי גיל). עוד לפי חוות דעתו, אם השרטוט היה נכון – שלא על מנת להטעות, היינו צריכים לראות 17 מדרגות קשיות בחזית, קומת מרתף שנבנתה על פי הקרקע, ואת עמודי המרפסת של קומת הכניסה (עמ' 25 לחוות דעת רפי גיל).

106. שריף הינדי העיד כי המרפסת שממנה נפל התובע לא הופיעה בבקשה להיתר או בשום מהדורה מהבקשות להיתר שערך נתבע 3 (עמ' 670 לפרוטוקול).

107. חוות דעתו של רפי גיל בכל הנוגע לשרטוטים המטעים לא נסתרה ואני מקבלת אותה בעניין זה. על נתבע 3 מוטלת אחריות גם בגין שרטוטים מטעים אלה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

108. בבקשה להיתר בניה שערך נתבע 3 (נספח ז לתצהיר הוועדה) תואר הבית כבניין מגורים קיים בן שלוש קומות בעל שתי דירות מגורים. אין התייחסות לקומת המרתף. בהצהרה שנתן נתבע 3 בתמיכה לבקשה נכתב כי מהות הבקשה: "רשוי בית מגורים קיים בשלוש קומות מעל קומת מרתף" (ההדגשה שלי ע"כ). תיאור הבית בבקשה ובהצהרה שונה. שני התיאורים אינם תואמים את תיאור הבית בהיתר שהוא: "מבנה מגורים שתי קומות מעל ק' מרתף". נתבע 3 לא נתן הסבר לתיאורים השונים.

אחריות הוועדה המקומית

109. הוועדה ידעה כבר בשנת 2002 שהבית נבנה ללא היתר. היא גם ידעה שהבקשות שהוגשו לא תאמו את המצב הקיים. הוועדה התנתה את מתן ההיתר בתנאים, ולא וידאה שהתנאים התקיימו. מפקח נשלח למקום פעם אחת, בשנת 2002, כשההיתר ניתן בשנת 2010. ההיתר שנתנה הוועדה אינו תואם את המבנה בשטח ואינו תואם את המפה המצבית משנת 2007 שעמדה לפניו.

הוועדה קיבלה את ההצהרה של נתבע 3 כבסיס למתן ההיתר למרות שהצהרה לקונית ומלאת טעויות ולא צורפו אליה חישובים סטטיים. היא התנתה את מתן ההיתר בכך שמי שבנה את הבית היה קבלן רשום, ולא עמדו לפניו נתונים על הקבלן שבנה.

השתלשלות הדברים

110. מתיק הוועדה ומהראיות שהגישו הצדדים עולות העובדות הבאות.

111. ביום 29.7.2002 שלחה הוועדה אל נתבע 1 ואחיו, בעלי הבתים הסמוכים, מכתב התראה אחרון לפני נקיטת הליכים. המכתב נשלח על ידי עו"ד רסמי דקה שהיה היועץ המשפטי של הוועדה באותו מועד. מכתבי ההתראה צורפו לתצהיר נתבע 3 שהוגש ביום 7.12.2021. נוסח המכתב:

...

"(1) מבדיקת מחלקת הפיקוח בועדה המקומית לתכנון ולבניה עירון, התברר שהקמת מבנה על הנכס הידוע כחלקה 20 בגוש 8758 בישוב באקה אל גרביה.

(2) המבנה הוקם ללא היתר כדין והקמתו מהווה עבירה לפי סעיף 204 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965.

(3) מרשתי נתנה לך אורכה להגיש בקשה להיתר ולרישוי המבנה, אך התעלמת מפנייתה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

(4) בידי מרשתי לפעול במגוון הליכים נגדך כמו:

(א) הגשת כתב אישום בגין בניה ללא היתר

(ב) דרישה לחייב אותך בכפל שווי המבנה ע"פ סעיף 219 לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965.

שווי המבנה ייקבע ע"י שמאי

(ג) הליכים מנהליים ושיפוטיים שבסמכות מרשתי לנקוט.

(5) ניתנת לך בזה אורכה של 21 יום לפעול להשגת היתר בניה למבנה ע"י הגשת בקשה להיתר והשלמת הליכי הרישוי.

(6) בתום הארכה, ובמידה ולא הוגשה מטעמך בקשה למתן היתר בניה למבנה, תיאלץ מרשתי לנקוט בצעדים החוקיים שפורטו לעיל וצעדים נוספים אשר בסמכותה לנקוט.

(7) הנך מוזמן למסור את גרסתך בפני מפקח הבניה בועדה.

(8) אם בינתיים הסדרת עניין הרישוי, ראה התראה זו כמבוטלת.

התראה נוספת לא תשלח. (ההדגשה במקור, ע"כ).

112. ביום 19.8.2002 הוגשה הבקשה הראשונה לתיק. מדובר בבקשה שלומדים על קיומה מהחלטות הוועדה המקומית המתייחסות אליה. עד היום לא ברור מי הגיש את אותה בקשה. אין מדובר בבקשה שערך האדריכל אלמוג.

הבקשה נבחנה על ידי פקיד הרישוי ומפקח בנייה. פקיד הרישוי העיר שיש להמציא פתרון לקו בנין אחורי וצדדי. מפקח הבניה כתב שהבקשה לא תואמת את המבנה הקיים וכי יש לעדכן תכניות. כן מצוין שטרם נהרסו החלקים החורגים.

המסמך אשר על גביו מפורטות ההערות נושא תאריך 30.11.2002. הערות המפקח נכתבו ביום 12.12.2002 (המסמך צורף כנספח ד 1 למוצגי הוועדה ומוצג מ 3 לחוות דעת שריף הינדי).

113. ביום 1.7.2003 נרשמה התייחסות פקיד הרישוי ומפקח הבניה לבקשה נוספת שעמדה לפניו. פקיד הרישוי ציין שמבקשים הקלה בקו בנין אחורי וצדדים. המפקח חזר וציין שהבקשה לא תואמת את המבנה הקיים. הוא ביקש לעדכן תכניות גובה קומת מרתף ושוב ציין שטרם נהרסו החלקים החורגים (מסמך זה מהווה חלק מנספח ד 1 למוצגי הוועדה). מהתיק לא ברור האם המפקח היה במקום.

114. בתיק הוועדה אין אינדיקציה לכך שהוועדה קיבלה פרטים על גובה קומת המרתף. אין תיעוד על בדיקה של גובה קומת המרתף על ידי מפקח מטעם הוועדה. כפי שקבעתי, לא נבנתה כלל קומת מרתף ואם היה מגיע מפקח למקום, הוא היה רואה מיד את החריגה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

115. ביום 2.7.2003 המליץ מהנדס הוועדה לאשר את הבקשה להיתר בתנאים. המלצת המהנדס צורפה כנספח ה למוצגי הוועדה.

116. ביום 6.7.2003 החליטה הוועדה המקומית לתכנון ובניה לאשר את הבקשה בתנאים. בין היתר ביקשה הוועדה: תכנית פיתוח בקנה מידה 1:100 על רקע קומת קרקע שכוללת ביתן לפחי אשפה; הריסת המבנים וחלקי מבנה שמיועדים להריסה; פריסת גדרות/קירות; נסח רישום להוכחת בעלות; תיקונים טכניים עפ"י העתק משרדי; ביצוע הבניה על ידי קבלן רשום; אישור על בדיקות בטון ועמידה בתקן; הגשת חישובים סטטיים בהתאם לתקנות התכנון והבניה; הגשת הצהרה של המהנדס האחראי לביצוע השלד של המבנה (הודעת הוועדה לתכנון ובניה שנשלחה אל נתבעים 1 ו-3 צורפה כנספח מ-2 לחוות דעת שריף הינדי).

117. נתבע 1 לא מילא אחר כל התנאים שנדרשו למתן ההיתר. לשאלה מה עשתה הוועדה אחרי ההחלטה מיום 16.6.2003 השיב העד מטעם הוועדה שלא בוצעה כל פעולת אכיפה (עמ' 947 לפרוטוקול).

118. ביום 30.1.2005 נפתחה הבקשה מחדש ונרשמה תחת המספר 20050068.

119. ביום 25.12.2007 הוגשה לתיק הוועדה מפה מצבית עדכנית (נספח מ-8 לחוות דעת שריף הינדי).

120. ביום 27.1.2008 נכתב תחת הערות פקיד הרישוי: ש"מבקשים דיון חוזר **חידוש החלטה/מצורף פרסום בתיק**" (נספח ז-1 לתצהיר הוועדה; נספח מ-5 לחוות דעת שריף הינדי).

121. ביום 1.4.2009 דנה הוועדה בבקשה לחידוש החלטה והחליטה לאשר את הבקשה. אישור הבקשה הותנה בתנאים הכוללים: קבלת מפה מצבית טופוגרפית בגמר קורות יסוד; סימון קו קרקע טבעית וסופית בחתכים וחזיתות; תכנית פיתוח המגרש בקנה מידה 1:100 על רקע קומת קרקע; הריסת המבנים וחלקי המבנים שמיועדים להריסה; תיקונים טכניים על פי הערות בהעתק משרדי ובתיאום עם מחלקת רישוי; חישובים סטטיים והצהרת מהנדס (נספח ח לתצהיר הוועדה).

122. ההיתר ניתן ביום 10.2.2010 (נספח י למוצגי הוועדה).

התרשלות הוועדה המקומית

123. הוועדה המקומית החליטה לאשר את הבקשה מבלי לשלוח למקום פקח. יוסף אגברייה, שנתן חוות דעת מטעם הוועדה, הסכים שצריך היה לשלוח פקח לראות את המקום לפני מתן ההיתר. זאת לאחר שהבית הוקם ללא היתר, יש חלקי מבנה שצריך להרוס וחלפו מעל שבע שנים מאז שהוגשה הבקשה הראשונה (עמ' 923 לפרוטוקול). שריף הינדי, מומחה נתבע 3,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

העיד כי תנאי למתן היתר, בין אם מדובר בבניה חדשה ובין אם בלגליזציה לבניינים קיימים, הוא בדיקת מחלקת הפיקוח בשטח, ובדיקת התאמת הבקשה לשטח (עמ' 701 לפרוטוקול).

124. בתיאור הבקשה רשם נתבע 3 כי הבקשה היא לרישוי בניין מגורים קיים בן שלוש קומות בעל שתי דירות מגורים. למרות זאת נתנה הוועדה היתר למבנה מגורים בן שתי קומות מעל מרתף. אין התאמה בין הבקשה שהייתה מונחת לפני הוועדה ובין ההיתר שניתן.

125. הוועדה התנתה את מתן ההיתר בהצהרה של מתכנן השלד ובקבלה של חישובים סטטיים. אחמד מג'אדלה העיד כי משמעות ההצהרה היא שהמהנדס אחראי לכך שהמבנה יציב ועומד בדרישות הבטיחות (עמ' 992 לפרוטוקול). על פי דרישת הוועדה חתם, כאמור, נתבע 3 על הצהרה כי הבנייה נושא ההיתר יציבה ואיננה מסוכנת.

בהצהרה לא מופיע תאריך בדיקת הבית. תיאור הבית אינו תואם את ההיתר ולא הוגשו חישובים סטטיים ולמרות זאת נתנה הוועדה היתר. גם בכך התרשלה הוועדה המקומית.

126. הוועדה נתנה היתר מבלי לבדוק שהתקיימו הדרישות שהיא התנתה למתן ההיתר. לא הוגשו אישורים בדבר בדיקות איכות הבטון ועמידת הבטון בתקנים הרלוונטיים. לא ידוע האם הקבלן שבנה את הבית הוא קבלן רשום. תנאים אלה נדרשו על ידי הוועדה בשנת 2003 ונזנחו על ידה בהמשך.

127. מהמפה המצבית משנת 2007 שנמצאת בתיק הוועדה ניתן ללמוד על כך שהמצב בשטח אינו תואם את ההיתר שניתן. שריף הינדי נשאל והשיב שניתן לראות שיש מדרגות למרפסת ו"ששינו מפלסי הקרקע במגרש... הבניין כאילו עלה למעלה" (שריף הינדי בעמ' 678 לפרוטוקול). אחמד מג'אדלה, שהעיד מטעם הוועדה, השיב שאין לו הסבר לכך שהוועדה לא התייחסה למפה זו (עמ' 970 לפרוטוקול).

כפי שכתב דוד אופיר, המומחה מטעם נתבע 1, בחוות דעתו, לו הוועדה הייתה בודקת את המסמכים היא הייתה מגלה שאין קשר בין התכנית שהוגשה ובין מה שקיים במציאות – כמו תוספת קומה (עמ' 14 לחוות הדעת).

128. עד היום לא נתנה הוועדה המקומית תעודת גמר למבנה.

אחמד מג'אדלה, העד מטעם הוועדה, העיד כי כל מבנה חייב תעודת גמר (עמ' 950 לפרוטוקול). לפי תצהירו, נתבע 1 נמנע מלהגיש בקשה לקבלת תעודת גמר ולכן מהנדס הוועדה לא הנפיק אישור אכלוס (סעיף 33 לתצהיר אחמד מג'אדלה). בהיעדר אישור אכלוס, אין אישור של הוועדה שהבנייה היא בהתאם לתקנות התכנון והבנייה ושהמבנה ראוי לאכלוס (סעיף 110 לתצהיר מג'אדלה אחמד). עוד לפי עדותו, תעודת גמר נותנים אחרי שמפקח בודק ומאשר (עמ' 997 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

לשאלת בית המשפט מה עשתה הוועדה כדי לוודא שהבניין לא אוכלס למרות שאין תעודת גמר השיב מג'אדלה שהוועדה לא עשתה דבר. הוא הסביר זאת בכך שיש במרחב 170,000 נפשות (עמ' 956 לפרוטוקול). לפי עדותו, הוועדה לא עושה דבר אם לא פונים אליה בבקשה להוציא תעודת גמר (עמ' 877 לפרוטוקול).

יוסף אגבריה, מומחה הוועדה, כתב בחוות דעתו שבמצב שבו לא הוצאה תעודת גמר ולא נדרשה כזו על ידי בעל ההיתר, הרי שמבחינת הוועדה המבנה לא קיבל אישור לשימוש התואם את ההיתר (עמ' 21 לחוות הדעת). מעדותו עלה שכשמגישים בקשה לתעודת גמר, מפקח יוצא לשטח (עמ' 877 לפרוטוקול).

הוועדה התרשלה גם כאשר התעלמה מכך שלא הוגשה בקשה לתעודת גמר ונתבע 1 מתגורר בבית למרות שלא ניתן על ידה אישור אכלוס.

סיכום אחריות הוועדה

129. סעיף 27(א) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 קובע כי: **"מתפקידה של הועדה המקומית ושל כל רשות מקומית במרחב תכנון הכולל תחום של יותר מרשות מקומית אחת להבטיח את קיומן של הוראות חוק זה וכל תקנה על פיו"**.

לעניין אחריות הוועדה המקומית בשל הפרת חובת פיקוח ראו והשוו לת"א (נצ' 138/08 סעדי נ' חברת החשמל לישראל בע"מ (1.1.2012)), אשר נסיבותיו דומות. כפי שנפסק בערעור שהוגש על פסק הדין (ע"א 1649/12 סעדי נ' חברת החשמל לישראל בע"מ (28.9.2014)):

"הוועדה המקומית והעירייה טענו בפנינו כי לא ניתן לצפות שכל בניה בלתי חוקית תאוחר על ידן. בית משפט קמא דחה טענה זו, ומסקנתו מקובלת עלי לאור הפסיקה שהרחיבה את חובת הפיקוח של הרשות על בטיחות מבנים (ראו ע"א 862/80 עירית חדרה נ' אהרון זוהר, פ"ד לז(3) 757 (1983)). במקרה דנן, פקחים של העירייה והוועדה המקומית אמורים היו לגלות ולאתר את תוספת הבניה בהיקף בו נעשתה, אם לא בזמן אמת אזי לאחר מכן."

לעניין השיקולים התומכים בהטלת אחריות נזיקית על רשויות ציבוריות והמגמה להרחיב את אחריותן בנזיקין ראו גם את גישתו של כב' השופט אלרון בע"א 1751/18 עיריית אשקלון נ' פלוני (02.10.2019).

130. כאמור, מהראיות עולה שעד היום לא שלחה הוועדה המקומית פקח על מנת לוודא שהבנייה התבצעה בהתאם לתקנות התכנון והבניה והמבנה ראוי למגורים. הוועדה המקומית נתנה טופס 4, כשהיא יודעת שהמבנה כבר מאוכלס, לאחר שהוא נבנה ללא היתר, ולמרות זאת לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

שלחה פקח. היא נתנה היתר בתנאים, ולא פעלה על מנת לוודא שהתנאים מולאו. המבנה לא קיבל תעודת גמר ואישור אכלוס והוועדה התעלמה מכך.

לעניין האחריות במקרה שבו נערכה ביקורת על ידי הגוף המפקח (באותו מקרה – המדינה) ונתגלה ליקוי בטיחותי ראו והשוו לע"א 7008/09 עבד אל רחים נ' עבד אל קאדר (7.9.2010) סעיף 31 לפסק הדין (להלן: פסק דין עבד אל רחים).

131. קשה לקבל את טענת הוועדה המקומית כי גם לו הייתה פועלת ומתריעה על אי התאמת המעקה, נתבע 1 ואביו לא היו מטפלים בליקוי. לוועדה המקומית סמכות פיקוח וביקורת והיה עליה להפעיל סמכותה זו.

132. לטענת הוועדה, לא סביר לדרוש ממנה לבדוק תקינות ובטיחות מעקה לאחר 15 שנים מיום התקנתו, אולם האחריות שהוטלה על הוועדה איננה מבוססת על חובתה לבדוק את תקינות המעקה לאחר 15 שנים.

עוד בעניין הוועדה

133. אחמד מג'אדלה, העד מטעם הוועדה, הצהיר שלוועדה הוגשה בקשה לקבלת היתר שערכו האדריכל אלמוג והמהנדס פנט, שהתקבלה בתנאים (סעיף 2 לתצהיר). כך כתב גם מומחה הוועדה בחוות דעתו (עמ' 7 ו-13 לחוות הדעת).

כאמור, הבקשה שערך האדריכל אלמוג כלל לא נדונה על ידי הוועדה והאמור בתצהיר מג'אדלה ובחוות הדעת של אגבריה אינו נכון. הבקשה שערך אלמוג מתייחסת לבניית שלושה קוטגים חדשים (נספח ד' לתצהיר הוועדה). החלטת הוועדה מיום 16.11.2002 מתייחסת לרישוי מבנה מגורים אחד. ראו לעניין זה גם את חוות הדעת של שריף הינדי (סעיף 5 לפרק העובדות בחוות הדעת).

אחריות המדינה

134. לטענת תובע 1, המדינה התרשלה בכך שלא פיקחה על התנהלות הוועדה המקומית ולא הפעילה את סמכות האכיפה המקבילה וביצעה בעצמה פעולות אכיפה.

135. אקדים ואציין שלא די בראיות שהובאו כדי להטיל אחריות על המדינה.

הפעלת הסמכות לאכיפה מקבילה

136. התובע מפנה להנחיות היועץ המשפטי הכוללות רשימה לא סגורה של מקרים שבהם על יחידת האכיפה הארצית על המקרקעין להפעיל סמכות מקבילה לזו של הוועדה המקומית. לטענתו,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

היה על היחידה לפעול בבאקה אל גרביה שכן הוועדה המקומית לא הפעילה את סמכותה או לא הפעילה אותה כראוי.

137. פבלו אספינו, סגן מנהל מחוז צפון ברשות לאכיפה במקרקעין, נתן תצהיר מטעם המדינה. אספינו מציג בתצהירו את מבנה הרשות ותפקידיה וכן את הבסיס לסמכויותיה בכל הנוגע לאכיפה וטיפול בעבירות הבנייה בכלל, וביישובי החברה הערבית בפרט. אספינו התייחס בעיקר לאכיפה המקבילה, ופחות לביקורת של המדינה על עבודת הוועדה המקומית.

138. לפי תצהירו של אספינו קיימת חלוקה ברורה בין עבודת הוועדה המקומית לבין עבודת הרשות לאכיפה במקרקעין. כל הנעשה במסגרת האכיפה במרחבי התכנון והבנייה העירוניים הוא באחריות הוועדה המקומית. עבודת הרשות לאכיפה מתמקדת בעיקרה בשטחים החקלאיים הפתוחים מחוץ לתכנית המתאר של העיר ובשטחים ציבוריים (סעיף 10 לתצהיר).

כשמתבצעת אכיפה מקבילה, היא מתבצעת באופן נקודתי, בהתאם למדיניות האכיפה של הרשות ובהתקיים נסיבות מיוחדות (סעיף 11 לתצהיר).

הרשות לאכיפה מטפלת בעבירות בנייה בשטחים פתוחים ובשטחים חיוניים; עבירות הפוגעות בתשתיות לאומיות ונכסים לאומיים; במקרים שבהם קיים חשש לניגוד עניינים של הוועדה; בעבירות בנייה שבוצעו על ידי נבחר ציבור ונושאי משרה (סעיף 12 לתצהיר). הרשות אינה יכולה ואינה נדרשת למלא את מקומה של הוועדה המקומית באכיפת דיני התכנון והבניה במרחבה מטעמים משפטיים ומעשיים (סעיף 13 לתצהיר).

139. בהתייחס לאכיפה בחברה הערבית מפנה אספינו לחוזר "דגשים לאכיפה מדינתית במגזר הערבי" שפורסם ביוני 2017, שבמסגרתו נקבעו מספר דגשים הקובעים סדרי עדיפויות בעבודת האכיפה של הרשות (סעיף 14 לתצהיר). מדובר באכיפה העוסקת בין השאר בחריגה או בסיכון תכניות מתאר; סיכון תכניות בשטחים המיועדים למבני ציבור; בניה ושימוש במקרקעין המיועדים לשטחים פתוחים לסוגיהם. מדובר במקרים בעלי אופי ציבורי משמעותי ולא באכיפת בנייה בבניינים במרחבי התכנון המקומיים (סעיף 15 לתצהיר).

140. שריף הינדי, אשר עבד בזמנים הרלוונטיים כמהנדס הוועדה המקומית, העיד אף הוא כי המדינה מתערבת כשיש עבודה שפוגעת בתכנית מאושרת. כך למשל מערכת דרכים, תשתית לאומית או בניה בהיקפים משמעותיים, וכן במקרים מיוחדים ומורכבים שהוועדה מתקשה לטפל בהם ומבקשת סיוע מהפיקוח המחוזי (עמ' 744 לפרוטוקול). לפי שריף הינדי הפיקוח המחוזי אינו מתערב במבנים שיש להם סיכוי לקבל היתר בניה. על אחת כמה וכמה מקום שהמבנה קיבל היתר (עמ' 744 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

פיקוח המדינה על הוועדה המקומית

141. פבלו אספינו לא התייחס בתצהירו לפיקוח של המדינה על פעילות הוועדה. לשאלת בית המשפט כיצד מוודאים שהוועדה מפעילה את סמכויותיה השיב שהוועדה המחוזית והפרקליטות הן שמעבירות מידע (עמ' 1144 לפרוטוקול). מתוקף תפקידו כסגן מנהל מחוז צפון משנת 2018 הוא יודע שהוועדה המקומית מגישה עשרות ואולי מאות כתבי אישום בשנה ומדווחת על כך לפרקליטות (עמ' 1144 לפרוטוקול). התובע, המגיש כתבי אישום בוועדה, הוא אמנם עובד הוועדה אך מונחה על ידי היועץ המשפטי לממשלה. הוא כפוף לדין ושומר הסף של הוועדה המקומית ומחוייב לדווח על כל ניגוד עניינים (עמ' 1161 לפרוטוקול). הוא גם מחוייב לדווח אם יש בעיית אכיפה (עמ' 1162 לפרוטוקול).

142. שריף הינדי העיד כי בתקופת עבודתו כמהנדס הוועדה המקומית הגישה הוועדה, באמצעות היועץ המשפטי שלה, דוחות תקופתיים על היקף הבנייה הבלתי חוקית ועל הפעולות שהיא נקטה נגד עברייני בנייה. הדוחות הוגשו לפחות פעמיים או שלוש בשנה. היועץ המשפטי היה בקשר מתמיד עם הפיקוח המחוזי לגבי כל תלונה על בניה לא חוקית במרחב התכנון (עמ' 694 לפרוטוקול). מעדותו עלה כי המדינה עורכת ביקורת על פעולת הוועדה אחת לשנה (עמ' 698 לפרוטוקול).

143. התובעים לא הגישו חוות דעת בעניין אחריות המדינה. התמונה שהתקבלה מהראיות היא מצומצמת. העדות של שריף הינדי תומכת ומחזקת את עדותו של אספינו על כך שהיה פיקוח.

144. לא די במסקנותיי לגבי התנהלות הוועדה המקומית במקרה הנדון כדי להטיל אחריות על המדינה. אספינו העיד שהוא לא ראה דיווחים של הוועדה המקומית משנת 2002 וגם לא מהשנים 2007 ו-2010 (עמ' 1184 לפרוטוקול). הוא חיפש אך לא מצא את הדיווחים (עמ' 1191 לפרוטוקול). לא די בכך כדי לקבוע שלא היה פיקוח באותן שנים ולהטיל בשל כך אחריות על המדינה.

145. אני קובעת, אפוא, כי לא מוטלת על המדינה אחריות כלפי התובעים.

אשם תורם

146. לא הוכח שהתובע הפך את המעקה למשטח עבודה. לא די גם בדחיית גרסת התובע כי הוא רק הניח את ידיו על המעקה ולא נשען עליו, כדי לקבוע שהוא פעל בניגוד להוראות הבטיחות.

147. משנדחתה גרסת הנתבעים שהתובע נפל לאחר שהוא התכופף מעבר למעקה, אין מקום להטיל עליו אשם תורם. כמו כן התייתר הצורך לדון בטענות הנתבעים על כך שהתובע הפר את הוראות תקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), התשס"ז – 2007.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

148. התובע הצהיר שהוא לא ראה כל פגם הנראה לעין במעקה (סעיף 22 לתצהיר התובע). הנכס היה מאוכלס והוא היה משוכנע שהמקום בטיחותי (סעיף 22 לתצהיר התובע). אני מקבלת דברים אלה של התובע. התאונה אירעה בשל כך שהמעקה שנבנה לא עמד בתקן, ולא היה מעוגן וחזק כנדרש. ליקויים שהתובע לא יכול היה לצפות את קיומם. התובע לא יכול היה לצפות גם שהמעקה לא יישא את משקל ההישענות שלו עליו.

סעיף 328(ג) לחוק הביטוח הלאומי

149. לטענת הוועדה, יש לדחות את תביעת השיבוב של המוסד לביטוח לאומי נגדה לאור הוראת סעיף 328(ג) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995.

150. הטענה לא נטענה בכתב ההגנה של הוועדה המקומית ואני מקבלת את טענת המל"ל כי מדובר ברחבת חזית אסורה.

151. גם לגופו של עניין דין הטענה להידחות.

152. סעיף 328(ג)(1) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי :

"לא תוגש תובענה לפי סעיף זה נגד המדינה, או נגד עובד שלה בשל מעשה שעשה תוך כדי עבודתו כעובד מדינה."

על פי סעיף 328 (ג)(4) לחוק "עובד המדינה" - כהגדרתו בסעיף 7 לפקודת הנזיקין".

על פי סעיף 7 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]: **"עובד המדינה – לרבות אורגן של המדינה וכל אדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק, לרבות המשרתים בצבא ההגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15"**.

153. הסעיף מתייחס למדינה, לעובדי המדינה ולאדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק. הוועדה המקומית אינה נכנסת לגדר אלה. הוועדה אף לא הוכיחה שעובדיה מקבלים את שכרם ממדינת ישראל. בפקודת הנזיקין יש הגדרה ל"רשות ציבורית" הכוללת רשות מקומית. הוועדה המקומית נכנסת להגדרה זו.

חלוקת האחריות בין הנתבעים

154. החלוקה בין מעוולים במשותף מתבססת על מידת האשם הרובץ לפתחו של כל אחד מהם והיא **"תיעשה לפי מידת האשם המוסרי שיש לייחס לכל אחד מהמעוולים... או על פי מבחן האשמה ההדדית הכולל הן את רכיב הסיבתיות והן את רכיב האשמה המוסרית..."** (עבד אל רחים, בפסקה 40).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

155. נתבע 1 אחראי כאמור, כמחזיק המקרקעין וכמי שבנה את הבית ללא היתר. אמנם בשלב מסוים ניתן היתר, אולם משניתן היתר שאינו תואם את הבית שנבנה, אין במתן ההיתר כדי לפטור את נתבע 1 מאחריותו.

נתבע 3, שנכנס לתמונה לאחר שהבית נבנה, התרשל בכך שיצר מצג שהמבנה כולל המעקה יציבים, לא מסוכנים ועומדים בתנאי תקנות התכנון והבנייה, לא התריע על הסיכון הנובע מכך שהם מסוכנים ואינם עומדים בתנאי התקנות, ולא מנע סיכונים אלה.

הוועדה המקומית אחראית בכך שלא אכפה את הוראות התכנון והבנייה, נתנה היתר בלי לבדוק את המצב בשטח, תוך התעלמות מהמסמכים שעמדו לפניה וההתנהלות בכל הנוגע לקבלת ההיתר במהלך השנים.

156. כל אחד מהנתבעים 1, 3 ו-4 טוען כי התנהלות האחרים ניתקה את הקשר הסיבתי בין אחריותו ובין אירוע התאונה, אני דוחה טענות אלה. המעשים והמחדלים של נתבעים אלה הביאו יחד לאירוע התאונה.

אשר לחלוקת האחריות, על נתבע 1 מוטלת אחריות בשיעור של 40%, על נתבע 3 אחריות בשיעור של 40% ועל הוועדה המקומית מוטלת אחריות בשיעור של 20%.

157. הוועדה המקומית אינה חולקת על כך שהחבות של הנתבעים כלפי תובע 1 היא ביחד ולחוד.

158. בכל הנוגע לתביעה של המוסד לביטוח לאומי טוענת הוועדה המקומית שיש לחייב את הנתבעים בחיובים נפרדים. לטענתה, יש לחלק את המעוולים במקרה זה לשלושה מעגלים. במעגל הראשון נמצאים המעוולים הישירים שנושאים בעיקר האחריות ואלה הם נתבע 1 ואביו. במעגל השני נמצא נתבע 3, המהנדס, ובמעגל השלישי נמצאים המעוולים העקיפים שהם הוועדה המקומית והמדינה.

לטענת הוועדה המקומית, אין לתת למוסד לביטוח לאומי עדיפות על פני מוסד ציבורי אחר, שהוא הוועדה עצמה. לטענתה, חיובה ביחד ולחוד עלול לסכן את עתידה ואת קיומה ולפגוע בתושבי תחום השיפוט שלה, במיוחד לאור היקף הבניה הבלתי חוקית במגזר הערבי בכלל ובתחום שיפוטה בפרט.

159. אני דוחה את טענות הוועדה המקומית לגבי החיוב ביחד ולחוד. הוועדה המקומית מפנה בטיעוניה להרהורים שעלו במספר פסקי דין בנוגע למצבים שבהם ראוי לחרוג מהכלל של "ביחד ולחוד". הרהורים אלה סוכמו, לאחרונה, בפסק דינו של כב' השופט עמית בעניין **עבד אל רחים**. הוועדה המקומית מתעלמת מכך שמדובר בהרהורים ומכך שבסופו של דבר נקבע ששינוי הכלל הקיים הוא בסמכות המחוקק, זאת לאור ההוראה המפורשת של המחוקק בסעיף 11 לפקודת הנזיקין והפסיקה העקבית והממושכת בנושא.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

160. אני קובעת, אפוא, כי נתבע 1, נתבע 3 והוועדה המקומית אחראים כלפי שני התובעים יחד ולחוד.

הוועדה לצדדים שלישיים ששלחה הוועדה המקומית

161. הוועדה המקומית שלחה הודעה לצדדים שלישיים נגד נתבע 1, נתבע 3 ואביו של נתבע 1. לטענתה עליהם לשפות אותה על כל סכום שבו היא תחוייב.

אחריות האב – גנאים עומר

162. הראיות תומכות בכך שהאב הוא בעל הזכויות במקרקעין והיה מעורב בבנייה ובקבלת ההיתר.

163. האב ניסה להרחיק את עצמו מהבנייה של הבית ומהטיפול בהיתר. הוא הצהיר שהוא לא היה המחזיק או המשתמש בבית (סעיף 3 לתצהיר). בחקירה הנגדית הוא השיב שנתבע 1 בנה את הבית על דעת עצמו וטיפול בהיתר (עמ' 1413 לפרוטוקול).

164. האב רשום בלשכת רישום המקרקעין נתניה כאחד מבעלי הזכויות בנכס מכוח ירושה (נספח 1א למוצגי הוועדה, עמ' 3 לנספח). בתיק הוועדה המקומית מצוי תשריט חלוקה של החלקה שעליה חתום האב (נספח 2-א לתצהיר הוועדה). בבקשה שהגיש נתבע 3 נרשם האב כבעל הזכות בנכס (נספח 2 לתצהיר הוועדה). גם על גבי ההיתר נרשם האב כבעל הנכס (ההיתר הוגש כנספח 1 לתצהיר הוועדה).

165. הראיות תומכות בכך שהאב היה מעורב בבנייה ובקבלת ההיתר. האדריכל אלמוג העיד שהאב הוא שביקש ממנו את הסקיצה לשלוש היחידות הזהות (עמ' 580 לפרוטוקול). האדריכל אלמוג עמד על כך שהוא דיבר רק עם האב. לפי עדותו הוא זוכר שהאב היה מאוד דומיננטי בכל המערכת הזו (עמ' 654 לפרוטוקול). הוא מעולם לא שוחח עם נתבע 1 (עמ' 588 לפרוטוקול).

נתבע 3 העיד כי האב הוא שהתקשר אליו וביקש שהוא יערוך בקשה להיתר בניה למבנה קיים (עמ' 1313 לפרוטוקול). הוא פנה לאחר שהוא קיבל מכתב מהוועדה (עמ' 1314 לפרוטוקול). האב הוא גם זה ששילם לו שכר טרחה (עמ' 1369 לפרוטוקול).

בתשובות לשאלות ב"כ המדינה השיב האב שהוא היה מגיע למקום לראות את המצב, כמו מנהל עבודה (עמ' 1479 לפרוטוקול). זה עניין אותו, הוא רק עמד והסתכל (עמ' 1479 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

166. כאמור, האב הוא בעל הזכויות במקרקעין. האב גם היה מעורב בבנייה הבלתי חוקית, ובקבלת ההיתר שלא תאם את המבנה שהוקם, לפחות באותה מידה שבה היה נתבע 1 מעורב בנושאים אלה. ככזה אחראי האב גם לכך שנבנה במקום מעקה שלא עמד בהוראות התקנות.

167. האחריות של האב חופפת ומשותפת לאחריות נתבע 1. זאת רק ביחסים עם הוועדה המקומית, שכן רק היא שלחה אל האב הודעה לצד שלישי.

168. אני דוחה את טענת הוועדה המקומית שההסתמכות שלה על מצגי נתבע 1 ואביו סבירה, וכי יש להטיל על נתבע 1 ואביו את האחריות הבלעדית לקרות התאונה. אני דוחה גם את טענת הוועדה המקומית שהיא זכאית להשתתפות או שיפוי מנתבע 1 ואביו בגין מלוא הסכום שבו היא תחוייב. טענות הוועדה המקומית נגד נתבע 1 שוקללו בעת חלוקת האחריות בין הנתבעים שחוייבו.

169. אני מקבלת, אפוא את ההודעה לצד שלישי ששלחה הוועדה המקומית נגד האב, וקובעת כי ביחסים עם הוועדה, יש לראות את האב כמעוול משותף נוסף, אשר חלקו באחריות חופף לחלק שהוטל על נתבע 1 בשיעור של 40% מהפיצוי שנפסק.

ההודעה נגד נתבע 3

170. הוועדה המקומית טוענת שהיא הסתמכה על הצהרות נתבע 3 ועל סמך הצהרות אלה נתנה את ההיתר. נתבע 3 הפר את חובתו כלפיה בכך שמסר הצהרה לא נכונה ומבלי שביצע כל בדיקה בכל הנוגע להצהרת אחראי שלד, שבמסגרתה היה אמור לבדוק את המעקה כחלק משלד המבנה. הוא אף הפר חובות המוטלות עליו כלפי הוועדה בכך שחתם על בקשה להיתר בנייה שאינה תואמת את המצב לאשורו.

171. אני מקבלת את ההודעה לצד שלישי ששלחה הוועדה נגד נתבע 3, בחלקה, וקובעת כי עליו לשפות אותה על מחצית מהסכומים שהיא תשלם בגין חלקה באחריות כלפי התובע, וזאת בגין המצגים שהוא יצר כלפי הוועדה, שעליהם היא הסתמכה שעה שנתנה את ההיתר.

172. לאור הרשלנות העצמאית של הוועדה המקומית בכל הנוגע לפיקוח ולבדיקת המסמכים שעמדו לפניו לא מצאתי לחייב את נתבע 3 בשיפוי מלא.

גובה הנזק

173. התובע יליד 11.10.1974. היה בן 40 במועד התאונה (26.6.2014), ובן 49 וחצי כיום.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

הנכות הרפואית והתפקודית

174. התובע הגיש את חוות הדעת של ד"ר אבידוב ליברמן בתחום האורתופדיה ושל ד"ר טטיאנה ונדר בתחום הנוירולוגיה. הוועדה המקומית הגישה את חוות הדעת של ד"ר אוריאל איתן בתחום הנוירולוגיה. אין מחלוקת בין המומחים שהתובע סובל מנכות בשיעור של 100%.

175. ד"ר איתן כמו גם ד"ר ונדר קבעו את הנכות לפי סעיף 29(3)ג לתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז – 1956. ד"ר ליברמן קבע את הנכות לפי סעיף 29(2)ד לתוספת.

176. מחוות הדעת של מומחי השיקום עולה כי התובע סובל משיתוק בארבע גפיים בשל פגיעה לא שלמה בחוט השדרה הצווארי. בגפיים העליונות השיתוק חלקי ובגפיים התחתונות השיתוק מלא.

177. לדעת ד"ר איתן יש לנכות מהנכות, על חשבון מצב קודם, 10% נכות, בשל כך שהתובע עבר מספר תאונות לפני התאונה הנדונה, עם עדות קלינית ואלקטרומויגרפית לתסמונת שורשית צווארית מימין. נכות זו קבע ד"ר איתן על בסיס סעיף 31(1) (א) לתוספת, במחציתו. ד"ר ליברמן וד"ר ונדר לא התייחסו למצבו של התובע עובר לתאונה.

178. ב"כ הצדדים ויתרו על חקירת המומחים בתחום האורתופדיה והנוירולוגיה (עמ' 14 לפרוטוקול הדיון מיום 13.6.2021).

179. סעיף 29(3) לתוספת עוסק במצב של חולשת ארבעת הגפיים (QUADRIPARESIS). סעיף 31 לתוספת עניינו פגיעה שורשית צווארית. השיתוק שממנו סובל התובע נגרם כולו מהתאונה נושא התיק, ואין מקום לנכות מנכות זו את אחוזי הנכות שקבע המומחה בגין התסמונת הצווארית.

180. ד"ר אולג שפיר, מומחה השיקום מטעם התובע, קבע שכתוצאה מהתאונה נפגעה יכולתו של התובע לבצע באופן תקין מטלות שנדרשות בחיי היום-יום בשירות עצמו, במסגרת תפקידיו במשפחה, בעבודה, ובחברה (עמ' 5 לחוות הדעת). ד"ר לנגר, מומחה השיקום מטעם הנתבעים קבע כי התובע נזקק לעזרה מלאה בפעולות היום-יום. הוא אינו מסוגל לעזור לעצמו ותלוי באחרים.

181. בין אם הנכות הרפואית היא בשיעור של 90% ובין אם היא בשיעור של 100%, הנכות התפקודית של התובע כתוצאה מהתאונה עומדת על 100%.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

תוחלת חיים

182. מומחה השיקום מטעם התובע קבע בחוות דעת משלימה מיום 19.11.2016 כי לתובע קיצור תוחלת חיים של כ-50% ביחס לאדם בן גילו באוכלוסייה הכללית. עם זאת הוא מציין שבספרות הרפואית ובקרב הקהילה המדעית קיימות דעות שונות באשר לתוחלת החיים בנפגעי ע"ש כך שבנתונים אלו נראה שיהיה קשה לתקוף את עמדת הצד השני. בחקירה הנגדית השיב המומחה כי את חישוב תוחלת החיים יש לעשות נכון למועד התאונה (עמ' 1126 לפרוטוקול).

במועד התאונה היה התובע בן 40. לפי הטבלאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תוחלת חיים של גברים ערבים בגיל 40 היא 38 שנים. תוחלת החיים לפי מומחה השיקום מטעם התובע היא, אפוא, עד גיל 59.

183. ד"ר לנגר קבע בחוות דעתו כי תוחלת החיים של נפגעי חוט שדרה כמו התובע, הסובלים מקואדריפלגיה צווארית בפלס C4, ששרדו את השנה הראשונה לאחר הפגיעה בגיל 40, היא 20.9 שנים נוספות.

לפי חוות הדעת, לא ניתן לנבא אורך חיים של פרט כלשהו, חולה או בריא, והקביעה נעשית על בסיס כלים סטטיסטיים שמאפשרים להעריך תוחלת חיים של פרט כאשר הוא מוערך כחלק מקבוצה גדולה במצב דומה. את הערכתו קבע ד"ר לנגר על סמך מחקרים שאליהם הוא מפנה.

לפי ד"ר לנגר תוחלת חיי התובע ארוכה מזו שקבע ד"ר שפיר והיא 60.9.

184. התובע ויתר על החקירה של ד"ר לנגר. על פי בקשת הנתבעים נחקר ד"ר שפיר על חוות דעתו. החקירה של ד"ר שפיר התמקדה בתאונות שעבר התובע ואירועים רפואיים שקרו לו לאחר שהוא נבדק על ידי המומחה.

מעדות התובע ותצהירו עלה כי מאז התאונה הוא עבר מספר אירועים משמעותיים (עמ' 20 לפרוטוקול). הוא סבל מדימום, אשר גרם לו לאיבוד הכרה; הוא נפל מהכיסא ונשברה לו הרגל; המעלית בביתו נתקעה ופגעה לו ברגליים; נגרם לו פצע לחץ שנפתח (עמ' 21 לפרוטוקול). ביום 21.12.2017 הוא היה מעורב בתאונת דרכים אשר במהלכה נגרמו לו שברים בצלעות ובעקבותיה כרתו לו את הטחול (עמ' 22 לפרוטוקול; נספח כג לתצהיר). כמו כן הוא סבל מתסחיף ריאתי (עמ' 59 לפרוטוקול).

ב"כ הנתבעים חקרו את מומחה התובע בנוגע להשלכות האירועים הללו על תוחלת חיי התובע. החקירה התבססה על עדות התובע ואשתו, מבלי שהוצגו למומחה מסמכים רפואיים (עמ' 1120 לפרוטוקול). ד"ר שפיר השיב שללא מסמכים רפואיים הוא אינו יכול להתייחס לעניינים שברפואה (עמ' 1123 לפרוטוקול). הוא הבהיר שהתסחיף הריאתי, אם היה, הוא תוצאה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

ישירה מהשיתוק שנגרם לתובע בתאונה נושא התיק וכי האפשרות של תסחיף ריאתי נלקחה בחשבון כאשר הוא קבע את תוחלת החיים של התובע (עמ' 1108, 1112 לפרוטוקול). הוא גם לקח בחשבון את ההשלכות שיכולות להיות למצבו של התובע על מערכת השתן, פצעי לחץ, זיהומים ובעיות נשימתיות (עמ' 1108 לפרוטוקול). המומחה חזר והשיב שהפגיעה בחוט השדרה היא הגורם העיקרי שעלול להשפיע על תוחלת החיים של התובע (עמ' 1124 לפרוטוקול). הוא הוסיף שהוא אינו המומחה המתאים לגבי השפעת פגיעות בלב ובריאות על תוחלת החיים (עמ' 1124 לפרוטוקול).

185. בחקירה החוזרת השיב ד"ר שפיר שקיימים חילוקי דעות בעולם המדעי לגבי השלכת פגיעות לא שלמות, כמו של התובע, על תוחלת החיים. יש האומרים שאם הנכה יטופל כראוי, בסביבה תומכת, לא צפוי שינוי בתוחלת החיים ויש המחמירים שאומרים שעצם הפגיעה גורמת לשינוי בתוחלת החיים (עמ' 1128 לפרוטוקול). אין גישה מועדפת. יש גישה מקלה וגישה מחמירה (עמ' 1128 לפרוטוקול). המחלוקת קיימת במיוחד אצל אנשי מקצוע בישראל שהיא מהמובילות בתחום השיקום בעולם. המייסדים של הרפואה השיקומית בדעה שאם הנכה מקבל טיפול ראוי, לא צפוי שינוי בתוחלת החיים (עמ' 1129 לפרוטוקול).

186. התובע טוען שמהראיות עולה שהוא מטופל בכל זמן נתון, תוך הקפדה על טיפול תרופתי, ביקורות רפואיות והליכים שיקומיים ולכן קיצור תוחלת החיים שלו הוא לכל היותר של 10 שנים. טענת התובע איננה נתמכת בחוות הדעת של המומחה מטעמו.

187. נתבעת 4 טוענת כי תוחלת החיים של התובע היא עד גיל 60.9 כפי שקבעו ד"ר לנגר מטעם הנתבעים וד"ר שפיר מטעם התובע. נתבע 3 טוען כי התובע הסתיר מד"ר שפיר עובדות שיכולות להשפיע על קביעותיו ולכן לא ניתן להסתמך על חוות הדעת.

188. לא די בעדות של ד"ר שפיר בחקירה החוזרת על כך שישנן אסכולות שונות בנוגע לתוחלת החיים של נפגעי חוט שדרה כדי לסטות מחוות הדעת של מומחי שני הצדדים אשר בדקו את התובע ונתנו את חוות הדעת על בסיס על נתוני התובע והבדיקות שהם ערכו לו.

189. על בסיס חוות הדעת שהוגשו, אני קובעת שתוחלת חיי התובע היא עד גיל 61.

נושאר ההשתכרות של התובע

190. התובע הוא בעל תעודת בגרות עיונית מלאה, למד לימודי הנדסאי חשמל והוא רצף בהכשרתו המקצועית. כמו כן הוא בעל רישיון נהיגה לאוטובוס ולמונית (סעיף 2 לתצהירו).

191. בשנת 2001 פתח התובע תיק עוסק זעיר והחל לעבוד כקבלן, ובמקביל כשכיר במסעדה (סעיף 4 לתצהירו). לאחר שהיקף עבודתו גדל, הוא הסב את העסק לעוסק מורשה. הוא עבד כעצמאי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

בתחום החשמל, היו לו עובדים רבים מזדמנים ששימשו כעוזרים. חלקם קיבלו תלושי שכר וחלקם היו קבלני משנה או עובדים זמניים לתקופה קצובה (סעיפים 5 – 6 לתצהירו).

192. התובע הצהיר שבשנים שלפני התאונה הוא ביצע עבודות חשמל וקיבל תשלום במזומן, ללא חשבוניות, אחרת לא היה מצליח להתפרנס. בשנים אלה נתוני השכר המוצהרים שלו אינם משקפים את גובה הכנסתו (סעיף 8 לתצהירו).

בשנת 2014, חל שינוי באופי המעסיקים שלו, והוא החל לדווח על הכנסותיו. בשנה זו הוא עבד עם גן ילדים כנגד חשבוניות וביצע עבודות עבור המועצה המקומית בעלות של כ-50,000 ₪ (סעיף 9 לתצהירו).

193. לפי דו"ח שומה לשנת 2012 הכנסתו השנתית המדווחת עמדה על סך של 11,618 ₪ (נספח ב לתיק מוצגי התובע). ההכנסה החודשית הממוצעת הייתה בסך של 968 ₪. בשנת 2013 הכנסתו השנתית המדווחת עמדה על 20,192 ₪ (נספח ב לתיק מוצגי התובע). ההכנסה החודשית הממוצעת הייתה בסך של 1,683 ₪.

194. לפי דו"ח השומה לשנת 2014 ההכנסה בששת החודשים שקדמו לתאונה הייתה 52,985 ₪ (נספח ג לתיק מוצגי התובע). ההכנסה החודשית הייתה, אפוא 8,831 ₪.

195. לטענת נתבעת 4, השומה משנת 2014 הוגשה לאחר התאונה וכל מטרתה להגדיל את הכנסת התובע. נתבעת 4 מפנה לכך שבדו"ח השומה אין אזכור לכך שהתובע העסיק עובדים.

196. השכר הרבע שנתי שאמור היה להיות הבסיס לגמלאות הנכות מעבודה היה 6,816 ₪. כלומר 2,272 ₪ לחודש. השכר מבוסס על הדיווח האחרון של התובע למס הכנסה לפני התאונה.

197. השכר המדווח בשנת 2014 משקף את כושר ההשתכרות של התובע. הטענה כי מדובר באפיזודה חולפת איננה מבוססת. התובע נפגע כשהוא בן 40. הוא חשמלאי במקצועו, וגובה השכר סביר בהתחשב בנתונים אלה. טענת הוועדה המקומית שיש לבסס את ההפסד על הכנסה חודשית בגובה 2,362 ₪ איננה סבירה. טענת התובע כי שכרו יכול היה להגיע ל-15,000 ₪ בתוך חמש שנים מהתאונה אינה נתמכת בראיות.

198. הפיצוי יבוסס על ההכנסה בשנת 2014 בסך של 8,831 ₪. הכנסה זו, בצירוף הפרשי הצמדה מגיעה ל-9,980 ₪.

199. אין מחלוקת שהתובע איבד את כושר ההשתכרות שלו בעקבות התאונה.

הפסדי שכר בעבר

200. ממועד התאונה (26.6.2014) ועד היום חלפו 119 חודשים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

201. אני פוסקת לתובע פיצוי בגין הפסד השתכרות לתקופה זו בסך של **1,188,000** ₪ (במעוגל).
הפיצוי מבוסס על הפסד מלא והכנסה בגובה 9,980 ₪.

אובדן כושר השתכרות

202. תחשיב אקטוארי המבוסס על הכנסה בסך של 9,980 ₪ עד גיל 61 – עוד 11 וחצי שנים (מקדם
היוון: 114.459) מגיע לסכום של **1,142,000** ₪.

אני פוסקת לתובע פיצוי בסכום זה.

203. לאור הקיצור בתוחלת החיים, זכאי התובע לפיצוי בגין ההפסד בשנים האבודות, מגיל 61 עד
גיל 70. את ההפסד יש לחשב לפי שיטת הידות. הפיצוי המגיע הוא: **511,222** ₪ (במעוגל).

9,980 ₪ $\times \frac{3}{4} \times 94.5453$ (מקדם היוון לתשע שנים) $\times 0.7224$ (היוון כפול ל- 11 שנים).

עזרת הזולת

204. מומחה התובע קבע שהתובע זקוק לעזרת הזולת 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע (עמ' 6 לחוות
הדעת). מחוות הדעת עולה כי התובע זקוק לעזרה מלאה בתפקודי מיטה, כולל שינוי תנוחה
ומעברים בעזרת מנוף; אינו מסוגל להיות נייד בכיסא גלגלים רגיל אלא רק בכיסא גלגלים
ממונע עם ג'ויסטיק ליד ימין; זקוק לעזרה מלאה בהלבשה ורחצה; זקוק לעזרה רבה
באכילה. מסוגל לאחוז ביד ימין כוס או פרוסת לחם ולאכול באופן עצמאי מזון מוגש וחתוך
כאשר משתמש בכף אוניברסאלית. אשתו מבצעת עבורו צנתור של שלפוחית השתן מספר
פעמים ביום.

205. התמונה העולה מחוות הדעת של מומחה השיקום מטעם הנתבעים דומה. גם לפי חוות דעתו
התובע תלוי באחרים לכל צרכיו. נזקק לעזרה מלאה בפעולות היום-יום. מרותק לכיסא
גלגלים או למיטה. אינו מסוגל לבצע מעברים בכוחות עצמו. מפעיל כיסא גלגלים ממונע
בעזרת ג'ויסטיק, טלפון נייד וטבלט (עמ' 3 לחוות הדעת). את העזרה יש לספק לו בצורה
מפוצלת, לפי הצורך. ביתר שעות היממה התובע זקוק לאדם שימצא בסביבתו (השגחה).
סידור עם עובד זר כפי שמקובל אצל נכים קשים, הוא סידור מתאים שמספק את כל הצרכים
(עמ' 4 לחוות הדעת).

עזרה בתקופת האשפוז

206. התובע היה מאושפז עד ליום 3.3.2015. סה"כ 8 חודשים. אשתו העידה שבזמן האשפוז היא
הייתה צמודה אליו על מנת לתמוך בו ולמלא את צרכיו (סעיפים 7 ו-12 לתצהיר). היא הייתה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

חוזרת הביתה רק בסופי שבוע כדי לראות את הילדים ולסדר מעט את הבית (סעיף 8 לתצהיר).
בסופי שבוע היו מחליפים אותה בבית החולים (סעיף 9 לתצהיר).
בגין העזרה בתקופת האשפוז אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 48,000 ₪.

עזרה לאחר תקופת האשפוז

207. התובע הצהיר שאשתו ואחותו טיפלו בו לאחר התאונה (סעיפים 45, 48 לתצהיר).
אשתו הצהירה כי לאחר השחרור מהאשפוז היא קילחה את התובע. לעיתים ילדיה סייעו בביצוע המטלות אך ברוב המקרים היא זו שביצעה אותן. עד היום היא זו שמחליפה לו טיטולים ומצנתרת אותו 4 פעמים ביום (סעיפים 20 – 22 לתצהירה). היא גם מבצעת איתו תרגילי פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק, מאכילה אותו, מלווה אותו לטיפולים, והכל במקביל לגידול 3 ילדים ולטיפול בביתם (סעיפים 25 – 28, 32 לתצהירה).
אחותו הצהירה כי לאחר התאונה היא החלה לטפל בתובע לבקשת המשפחה באופן יומי (סעיף 3 לתצהירה). היא עבדה משעה 7:00 עד השעה 15:00. היא דאגה לצרכיו וטיפלה בו עד חודש אפריל 2017 שאז נאלצה להפסיק עקב מצבה הרפואי (סעיף 52 לתצהיר האחות; סעיף 29 לתצהיר האשה).
הבת של האחות הועסקה מחודש ינואר עד חודש אוקטובר 2017 (סעיף 53 לתצהיר).
208. התובע שילם לאחותו 6,000 ₪ לחודש (סעיף 54 לתצהיר). לתצהיר התובע צורפו אישורי האחות על קבלת הסכום (נספח יט לתצהיר). לא הוצגו קבלות בגין העסקת בת אחותו, ולא הוגש תצהירה.
209. התובע הצהיר שנכון ליום הגשת התצהיר רק אשתו מטפלת בו (סעיף 52 לתצהיר). קשה לו למצוא מטפל שכן העלויות גבוהות (סעיף 52 לתצהיר). בחקירה הנגדית שנערכה ביולי 2021 הוא הצהיר שלאחר שאחותו עזבה היו מספר מטפלות שעזבו, ומזה שנתיים הוא מעסיק שתי מטפלות קבועות (עמ' 483 לפרוטוקול). הן עובדות שש שעות ביום. כל אחת שלוש שעות (עמ' 483 לפרוטוקול).
אשתו של התובע העידה שהיום מועסקות שתי מטפלות מתחלפות (עמ' 1241 לפרוטוקול). לפי עדותה, כל מטפלת עובדת 4 שעות (עמ' 1241 לפרוטוקול). הן מגיעות שישה ימים בשבוע (עמ' 1263 לפרוטוקול). הן מועסקות דרך קופת חולים, והקופה משלמת להן את שכרן (עמ' 1262 לפרוטוקול).
210. הנתבעים טוענים שהתובע לא צירף ראיות המלמדות על העסקת אחותו; הוא לא העסיק עזרה בשכר דבר המלמד גם על העתיד, והוא אינו זקוק כיום למטפל צמוד. משפחתו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

משתייכת לזרם מוסלמי דתי שבו לא מקובל להכניס הביתה מטפל שאינו בן משפחה. מאחר שמדובר בתאונת עבודה התובע זכאי לקבל מקופת החולים עד 8 שעות סיעוד ליום או מטפל ל-24 שעות ללא תשלום.

211. שני המומחים קבעו שהתובע זקוק לעזרה משמעותית והשגחה בכל שעות היממה. העזרה שלה זקוק התובע חורגת מעזרה רגילה של בני משפחה והתובע זכאי לפיצוי בגין עזרת צד ג' גם אם הטיפול נעשה על ידי קרובי משפחה. מעדות התובע ואשתו עולה כי השניים נעזרים במטפלות אשר מממנת קופת החולים, למרות שאין מדובר בבני משפחה.

212. בגין העזרה מאז שחרורו מאשפוז ועד היום (111 חודשים), אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של **1,300,000 ₪** (במעוגל). הסכום מבוסס על 12,000 ₪ לחודש.

עזרה בעתיד

213. דגנית כץ, אשר נתנה חוות דעת מטעם התובע, ממליצה על מטפל זר. השכר למטפל זר לפי חוות הדעת כולל הוצאות מחיה ואחרות מגיע לכ- 9,067 ₪. לפי חוות דעתו של גדעון האס, שנתן חוות דעת מטעם הנתבעים, עלות מטפל זר עם מחליף לסוף שבוע היא 8,344 ₪ לחודש. ועלות מטפל זר ללא מחליף לסוף שבוע היא 7,044 ₪.

214. היקף העזרה שלה נזקק התובע אינו מגיע להיקף העזרה שנפסקה בעניין אקסלרד (ע"א 3375/99 אקסלרד נ' צור-שמיר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נד(4) 450 (2000)). הסכום שנפסק בעניין אקסלרד כשהוא צמוד להיום מגיע ל-17,752 ₪.

215. בהתחשב בכך שעיקר הטיפול נעשה כיום על ידי אשתו של התובע ולא על ידי מטפל זר, ובהתחשב בכך שבעתיד תיאלץ המשפחה להגדיל את היקף ההעסקה של מטפלים אחרים, ייפסק הפיצוי לעתיד לפי 14,000 ₪ לחודש. העזרה בפועל שמקבל התובע באמצעות קופת החולים תבוא לידי ביטוי בניכוי שווי העזרה מהפיצוי שייפסק, בהתאם לחוות הדעת האקטוארית שהגישה הוועדה המקומית.

216. אני פוסקת לתובע פיצוי בגין עזרה לעתיד, עד גיל 61 (מקדם היוון: 114.459) בסך של **1,600,000 ₪** (במעוגל).

זכויות התובע כנפגע עבודה

217. הוועדה המקומית הגישה מסמך מיום 10.1.2021 שנערך על ידי שירותי בריאות כללית בנוגע לזכויות התובע כנפגע עבודה (נספח לתיק מוצגי הוועדה שהוגש ביום 21.2.2021).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

לפי המסמך, התובע זכאי להחזר כספי עבור תרופות; התחייבויות לרופאים מקצועיים; הוצאות נסיעה לטיפולים; טיפול בבריאות הנפש; טיפולי פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק ומכשור רפואי הקשור באופן ישיר לפגיעה.

218. למסמך צורפו דו"ח על הטיפולים והאשפוזים שקיבל התובע; דו"ח תשלום עבור סיעוד; דו"ח ציוד רפואי ודו"ח שונות (טיטולים נסיעות ועוד).

ציוד ועזרים

219. לפי חוות הדעת של שני המומחים התובע יזדקק לאביזרי עזר. מהראיות עולה כי את העזרים הוא קיבל ויקבל מקופת החולים. גם התובע הצהיר שהוא קיבל את כל העזרים הנדרשים בשל מצבו באמצעות מחלקת השיקום במשרד הבריאות, וקיבל החזרים בגין תרופות שרכש (סעיף 29 לתצהירו). התובע צירף תעודות משלוח המעידות על העזרים שקיבל.

220. מהמסמך שנערך על ידי שירותי בריאות כללית עולה שהתובע קיבל מהקופה כיסא גלגלים ממונע; מנוף חשמלי; שני ערסלים למנוף חשמלי (אחד בשנת 2015 והשני בשנת 2019); שני כיסאות רחצה ושרותים (אחד בשנת 2015 והשני בשנת 2019); מזרן; כיסא גלגלים רגיל; כרית; מיטת טילט; חגורת פרפר; שני ערסלי רשת (אחד בשנת 2015 והשני בשנת 2017); מכשיר APT לרגליים; זוג רגליות מתרוממות לכסא ממונע וכרית J.

עלות ההוצאות לקופה בגין האביזרים 113,772 ₪. עלות התיקונים והמצברים 28,670 ₪.

221. בנסיבות אלה אין הצדקה לפסיקת פיצוי כספי בגין האביזרים, כמבוקש על ידי התובע.

ציוד מתכלה וטיטולים

222. מומחה התובע קבע כי התובע יזדקק גם לציוד לביצוע צנתור של שלפוחית השתן (90 סטים לחודש), טיטולים (90 לחודש), שקיות שתן (30 לחודש), פנרוס (30 לחודש), וכן שימוש מוגבר במכונת כביסה ומייבש כביסה. דגנית כץ העריכה את עלות הטיטולים בסכום של 210 ₪ לחודש, לאחר ניכוי ההחזר מקופת חולים. גדעון האס העריך את עלות התחתונים הסופגים ב- 281 ₪ לחודש.

223. גדעון האס העריך שחיקה של כביסה בסכום של 47 ₪ לחודש. דגנית כץ העריכה שחיקה של ביגוד בעלות חודשית של 100 ₪.

224. בגין טיטולים וציוד מתכלה אני פוסקת לתובע 210 ₪ לחודש. בגין כביסה, שחיקה ועלויות חשמל אני פוסקת סכום של 125 ₪ לחודש, ובמעוגל 350 ₪ לחודש.

225. בגין ההוצאות בעבר אני פוסקת סכום של 40,000 ₪ (במעוגל).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

226. בגין ההוצאות בעתיד סכום של 40,000 ₪ (במעוגל).

טיפולים רפואיים

227. מומחה התובע קבע שהתובע נזקק למעקב רופא שיקום, נוירולוג, אורולוג ומרפאת כאב, בתדירות של פעם בשנה; מעקב וטיפול אצל פסיכיאטר ופסיכולוג בהתאם לקביעתם וטיפול תרופתי בהתאם להמלצת הרופאים המטפלים. הוא ממליץ על טיפול פסיכולוגי בתדירות של אחת לשבועיים וטיפול פסיכיאטרי אחת לחצי שנה וכן טיפול בתפקוד המיני.

228. לפי ד"ר לנגר, התובע יזדקק למעקב במרפאת שיקום, בדיקות שתן וטיפול תרופתי. הוא אינו סבור שהתובע זקוק לטיפול פסיכולוגי.

229. לפי המסמך שנערך על ידי רכזת תאונות עבודה מחוז שרון שומרון ביום 10.1.2021, שצורף לתיק המוצגים של הוועדה המקומית ביום 21.2.2021 (להלן: מסמך קופת החולים), התובע זכאי להחזר כספי עבור תרופות הקשורות באופן ישיר לפגיעה, על פי קביעת בקר תרופות של קופת החולים; החזר כספי בעבור טופסי התחייבות לרופאים מקצועיים, מכונים ומרפאות שאושרו ע"י הקופה ואשר קשורים באופן ישיר לפגיעה; החזר הוצאות נסיעה לטיפולים על פי הכללים שנקבעו ע"י ביטוח לאומי ולטיפול בבריאות הנפש על פי קביעת הגורמים המוסמכים בקופה.

מהמסמך עולה כי עד היום קיבל התובע טיפולים רפואיים במימון קופת חולים בעלות של 950,046 ₪. מדובר בהוצאות אשפוז, פיזיותרפיה פרטנית, בדיקות רפואיות, ביקורים במיון ועוד.

230. לפי דגנית כץ עלול לחול שינוי בהיקף הטיפולים שיינתן בעתיד במסגרת הרפואה הציבורית או שעלול להיווצר קושי בקבלת הטיפולים. התובע העיד שהוא בטיפול נפשי (עמ' 484 לפרוטוקול). אשת התובע העידה שלא כל התרופות ממומנות על ידי הקופה. תרופות נפשיות אינן ממומנות (עמ' 1245 לפרוטוקול).

231. אשר לטיפול פיזיותרפיה, שני המומחים ממליצים על טיפול בתדירות של לפחות פעם בשבוע. אשתו של התובע העידה שהתובע מקבל טיפולי פיזיותרפיה במסגרת קופת חולים (עמ' 1244, 1245 לפרוטוקול). הוא אינו מקבל ריפוי בעיסוק. הוא קיבל בהתחלה אך הטיפול הופסק (עמ' 1244 לפרוטוקול).

232. לפי המסמך של קופת החולים, טיפולי פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק יינתנו לנפגע עבודה בהתאם למצבו, בהמלצת רופא אורתופד של הקופה ובהתאם להחלטה של צוות הטיפול במכונים לפיזיותרפיה וריפוי בעיסוק. בשלב ראשון זכאי הנפגע ל-12 טיפולים בשנה. אם יזדקק ליותר טיפולים ייבדק הדבר ע"י מנהל/ת המכון שיקבע תכנית טיפול.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

233. בגין טיפולי פיזיותרפיה מעבר לזכאות, ותרופות שהתובע אינו מקבל, ובגין טיפולים נפשיים בעתיד, אני פוסקת לתובע פיצוי גלובלי בסך של 100,000 ₪.

הוצאות

234. בסעיף 253 לסיכומי ציין התובע שהוא מבקש הוצאות נלוות שהוציא בזמן השיקום לרבות נסיעות, דלק, חניון וכיוצב' – בסכום של 246,941 ₪. ההוצאות פורטו בנספח כו לתצהיר. במהלך החקירה התברר שחלק מההוצאות אינן קשורות לתאונה. בגין הוצאות בתקופת האשפוז אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 15,000 ₪.

התאמת דיור

235. ד"ר שפיר וד"ר לנגר קבעו כי התובע זקוק לבית ממוזג בקומת קרקע שמותאם לכיסא גלגלים או לדירה המותאמת לכיסא גלגלים בבית משותף עם מעלית רחבה (עמ' 6 לחוות הדעת של ד"ר שפיר; עמ' 4 לחוות דעת ד"ר לנגר). ד"ר לנגר קבע כי יש לדאוג לפתחים ומעברים מתאימים לכיסא גלגלים. מקלחון ושירותים נגישים בגודל שיאפשר נוכחות עוזר. מיזוג אויר במגורים. נגישות לרחוב ולחנייה (עמ' 4 לחוות הדעת).

236. ביתו של התובע לא התאים לו לצרכיו (סעיף 39 לתצהיר). עם שחרורו מהאשפוז הוא עבר להתגורר בבית הוריו למשך כ- 4 חודשים (סעיף 40 לתצהיר התובע). הוא חזר לביתו לאחר שהוא בנה מעלית שתאפשר לו לעלות לביתו (סעיף 40 לתצהיר). לפי תצהיר האישה הם התגוררו בקומה התחתונה במשך חודש, עד שהותקנה המעלית (סעיף 16 לתצהיר).

237. לפי תצהיר התובע, אין בהתאמות הדיור שבוצעו עד היום כדי לספק את צרכיו, אולם הוא נאלץ להסתפק בהן שכן לא היו לו האמצעים להתאים את הבית לצרכיו. עם קבלת הפיצוי הוא מתכנן לרכוש דירה ולהתאימה לצרכיו, כפי שאלה מפורטים בחוות הדעת (סעיף 41 לתצהיר). מתצהירו עולה כי המקלחון בדירה צר מאוד (סעיף 45 לתצהיר התובע).

238. את דרישת הפיצוי לעתיד מבסס התובע על חוות הדעת של דן ברלינר, שמאי מקרקעין. לפי חוות הדעת יש להתקין מעלון תקין עם פיר, לסדר את חדר הרחצה, לבנות יחידה למטפל וסככה לחנייה. עלות ההתאמות היא 510,000 ₪. לפי השמאי ברלינר המעלון שהותקן אינו תקין, ויש להתקין מעלון חדש (חוות הדעת צורפה כנספח כ לתיק המוצגים של התובע).

239. הנתבעת הגישה את חוות דעתו של השמאי מטר עומר וואיל המתייחסת לעלויות סידור מגורים לנכה. לפי חוות הדעת עלות סידור מחדש של חדר הרחצה, התקנת מעלון, פיר מעלית, סככה לחניה וחדר מטפל היא 178,250 ₪ בצירוף מע"מ. סה"כ 208,552 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

240. על פי הפסיקה הפיצוי בגין דיור ניתן עבור עלויות יתרות בלבד, הנובעות ממצבו הרפואי של התובע. "פעמים רבות הצדדים טורחים ומביאים חוות דעת שמאי על מנת להוכיח עלות רכישת דירה חדשה לניזוק או עלות בנייה של דירה חדשה. ברם, הפסיקה חזרה וקבעה כי הניזוק אינו זכאי לעלות של רכישת דירה חדשה אלא לעלות של התוספת הנדרשת בגין נכותו כגון הצורך בדירה בקומת קרקע או בדירה בבניין עם מעלית; הצורך בחדר נוסף עקב שרות מטפל זר, והצורך להתאים את הדירה למגורי הנכה..." (ע"א 3590/08 המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ נ' פת (13.5.2010)).

241. התובע צירף חשבונית מס על עבודות בנייה ושיפוצים כולל התקנת מעלית, החלפת מערכת החשמל ושער כניסה. הסכום ששולם הוא 278,460 ₪ (נספח יח לתצהיר).

242. עבור ההתאמות שנעשו בעבר אני פוסקת לתובע סכום של 278,460 ₪.

243. לא שוכנעתי שהמשפחה תעסיק מטפל זר, ולכן אין הצדקה לפיצוי בגין בניית חדר למטפל.

244. בגין התאמות שטרם בוצעו ויידרשו בעתיד אני פוסקת לתובע פיצוי נוסף בסך של 100,000 ₪.

אפטרופסות

245. אני דוחה את דרישת התובע לפיצוי בגין אפטרופסות. לא נטען כי התובע זקוק לאפטרופוס ולא מונה לו אפטרופוס.

כאב וסבל

246. אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 850,000 ₪ בגין כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים. הפיצוי נפסק בהתחשב בגובה הנכות שנתרה לתובע, הפגיעה המשמעותית באיכות חייו ובתפקוד היום-יומי שלו, גילו וקיצור תוחלת החיים המשמעותי שקבעו המומחים.

סיכום הפיצוי

א. הפסד השתכרות בעבר	1,188,000 ₪
ב. הפסד השתכרות לעתיד	1,142,000 ₪
ג. הפסד בשנים האבודות	511,222 ₪
ד. עזרת צד ג בעבר	1,348,000 ₪
ה. עזרת צד ג בעתיד	1,600,000 ₪

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

1. ציוד מתכלה וטיטולים	₪ 80,000
2. טיפולים רפואיים	₪ 100,000
3. התאמת דיור	₪ 378,460
4. הוצאות	₪ 15,000
5. כאב וסבל	₪ 850,000
סך הכל	₪ 7,212,682

ניכויים

קצבאות מל"ל

247. התובע מקבל מהמוסד לביטוח לאומי קצבת נכות כללית בסך של 6,779 ₪ לחודש, קצבת שירותים מיוחדים בסכום של 8,313 ₪ לחודש, וקצבת ניידות בסך של 7,668 ₪.

248. המוסד לביטוח לאומי טוען כי הסכום הכולל של הגמלאות שהתובע יקבל מגיע ל- 5,999,603 ₪. הסכום שבו נקב המל"ל כוללת הטבות בניידות ששולמו לתובע בשנים 2017 ו- 2018 בסכום של 951,295 ₪ וכן היוון של קצבת השאירים שתקבל אשתו של התובע. אין מקום לנכות מהפיצוי את ההטבות בניידות ואת קצבת השאירים.

249. התובע הצהיר שהמוסד לביטוח לאומי נשא במרבית עלויות הרכב והוא נדרש לשלם כ- 10,000 ₪ (סעיף 57 לתצהיר). מסיבה זו לא דרש התובע פיצוי נוסף בגין רכישת הרכב והאביזרים ולא נפסק לו פיצוי בגין אלה. ניכוי ההלוואות שקיבל התובע בנסיבות אלה יעמיד אותו בחיסרון כיס ולכן אין מקום לנכות סכומים אלה (ראו והשוו להחלטה מיום 8.8.2022 בת"א (מחוזי י-ם) 24745-03-18 פלונית נ' מדינת ישראל).

250. אין לנכות מהפיצוי את קצבת השאירים שתשולם לאלמנה. אין מדובר בהטבה שמקבל התובע.

251. מאחר שלא נפסקה ריבית בגין הפסדי העבר, אין מקום להוסיף לדרישת המוסד לביטוח לאומי ריבית.

252. מהפיצוי שנפסק יש לנכות את הגמלאות שקיבל התובע מהמוסד לביטוח לאומי ואת אלה שיקבל בעתיד בגין קצבאות נכות מעבודה, נכות כללית, שירותים מיוחדים וניידות. אין לנכות את ההטבות בניידות שקיבל. אין לנכות גם את הסכום המהוון של קצבת השאירים. סה"כ יש לנכות מהפיצוי סכום של 4,810,708 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

253. אני דוחה את טענת הוועדה המקומית שיש לערוך ניכוי רעיוני של הזכויות שיכול היה התובע לקבל כנפגע בעבודה ואינו מקבל לאחר שהוא בחר בנכות כללית. התובע בחר, אמנם, בקצבת נכות כללית, שכן זו גבוהה מהקצבה שהוא היה מקבל כנכה עבודה, אולם ממסמך קופת החולים עולה כי התובע מוכר כנפגע עבודה ומקבל את הזכויות המגיעות לו בעקבות הכרה זו.

קצבת טיפול סיעוד ביתי מקופת החולים

254. התובע מקבל מקופת החולים מימון עבור טיפול סיעודי בסך של 3,096 ₪ לחודש. ראו לעניין זה את מכתב קופת החולים שהוגש, כאמור, כחלק ממוצגי הוועדה המקומית.

255. לפי חוות דעת אקטוארית שהגישה הוועדה, סה"כ קיבל התובע בעבר ויקבל בעתיד (לפי תוחלת החיים שנקבעה בפסק הדין) סכום של 726,783 ₪. סכום זה יש לנכות מהפיצוי שנפסק.

תגמולי הביטוח שהפקידה חברת כלל

256. חברת כלל ביטחה את חבותו של נתבע 1 בפוליסה "כלל ראשון לביטוח הדירה", ונתבעה אף היא בהליך קודם שהתנהל בין הצדדים והופסק לבקשת התובע.

257. עוד לפני שהופסקה התביעה הקודמת, הגיעו התובעים וחברת כלל להסדר דיוני אשר סילק את התביעה נגד חברת כלל. לפי ההסדר הפקידה חברת כלל בקופת בית המשפט סכום כולל של 574,805 ₪ שהוא מלוא סכום הביטוח בפוליסת הביטוח שהיא הוציאה לנתבע 1. על פי החלטתי מיום 23.6.2019 הועבר הפיקדון לתיק זה והוא מופקד בקופת בית המשפט.

תביעת המוסד לביטוח לאומי (ת"א 46470-12-19)

258. תביעת המוסד לביטוח לאומי היא תביעת שיבוב בגין הגמלאות שהוא שילם לתובע 1. תביעת השיבוב מבוססת על הוראת סעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995, שלפיו המוסד לביטוח לאומי זכאי לקבל פיצוי על הגמלאות שהוא שילם או עתיד לשלם לפי חוק זה.

הקצבאות שהמוסד לביטוח לאומי שילם על פי חוק הביטוח הלאומי הן קצבאות נכות כללית, ניידות ושר"מ וכן קצבאות נכות מעבודה ששולמו בעבר. את היוון הגמלאות יש לערוך על פי תקנות ההיוון ולא יותר מתוחלת חיי התובע כפי שנקבעה בפסק הדין.

259. אני דוחה את דרישת המוסד לביטוח לאומי לקבל החזר בגין ההטבות בניידות שקיבל התובע. הטבות הכוללות הלוואה עומדת לרכישת רכב, הלוואה מקרן הלוואות לרכב עם אביזרים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

מיוחדים והלוואה למימון רכישה והתקנת אביזרים מיוחדים. את ההטבות האלה נותנת המדינה באמצעות המוסד לביטוח לאומי, ואין מדובר בגמלאות שמשלם המוסד לביטוח לאומי על פי חוק הביטוח הלאומי אשר ביחס אליהן נקבעה זכות הפיצוי בסעיף 328(א) לחוק.

260. בין מדינת ישראל ובין המוסד לביטוח לאומי נחתם הסכם בדבר גמלת ניידות המסדיר את היחסים בין הצדדים בנוגע למתן ההטבות לנפגעים (הסכם מיום 1.6.1977). על פי ההסכם, המוסד לביטוח לאומי משלם את ההטבות הללו לזכאים ואוצר המדינה משפה אותו על הסכומים ששילם, ובנוסף, על ההוצאות המנהליות שהוציא המוסד לביטוח לאומי (סעיף 24 להסכם). משמעות הדבר שהמוסד לביטוח לאומי קיבל החזר מהמדינה על ההטבות שהוא נתן לתובע.

261. האקטואר דבור מציין בהערות לדרישת המל"ל כי בדרישות שיבוב רבות שהוא בדק המוסד לביטוח לאומי לרוב לא דרש את סכומי ההטבות בניידות ששילם. לא ברור מדוע בחר המוסד לביטוח לאומי לדרוש את הסכומים בתיק זה.

262. אני דוחה גם את דרישת המוסד לביטוח לאומי לפיצוי בגין גמלאות שאירים. תובע 1 אינו מקבל גמלאות אלה, הגמלאות לא נוכו מהפיצוי שנפסק לו, ואין מקום לחייב את הנתבעים בהשבתן.

263. הגמלאות שמשלם המוסד לביטוח לאומי וישלם לתובע עד גיל 61 אשר בגין הוא זכאי לפיצוי מגיעות לסכום של 4,810,708 ₪.

סוף דבר

264. חישוב הפיצוי המגיע לתובע 1, כפי שפורט לעיל:

הפיצוי	₪ 7,212,682
בניכוי תשלומי מל"ל	<u>₪ 4,810,708</u>
סה"כ	₪ 2,401,974
בניכוי קצבת קופת החולים	<u>₪ 726,783</u>
סה"כ	₪ 1,675,191

265. אני מקבלת את התביעות נגד נתבעים 1, 3 ו- 4. נתבעים אלה ישלמו לתובע 1 סכום של 1,675,191 ₪ בתוספת שכר טרחת עו"ד בסך של 392,000 ₪. כמו כן יחזירו נתבעים אלה לתובע את הוצאות המשפט שבהן נשא, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד כל הוצאה. חיובי הנתבעים 1, 3 ו- 4 הם יחד ולחוד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 35236-05-19 פלוני נ' גנאים ואח'
ת"א 46470-12-19 המוסד לביטוח לאומי נ' גנאים ואח'

266. נתבעים 1, 3 ו- 4 ישלמו למוסד לביטוח לאומי סכום של 4,810,708 ₪ בתוספת שכר טרחת עורך דין בסכום של 600,000 ₪ (כולל מע"מ). שכר הטרחה נפסק בהתחשב בכך שעיקר ניהול התיק, כמו גם הסיכומים בשאלת החבות והנזק, נעשו על ידי ב"כ תובע 1.
- נתבעים 1, 3 ו- 4 יחזירו למוסד לביטוח לאומי את ההוצאות שבהן נשא, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד כל הוצאה.
267. את הסכומים ישלמו נתבעים 1, 3 ו- 4 לתובעים תוך 30 יום.
268. אני דוחה את התביעה נגד המדינה.
269. תובע 1 ישלם למדינה הוצאות בסך של 20,000 ₪.
270. משנדחתה התביעה נגד המדינה אני דוחה את ההודעה לצדדים שלישיים שהיא שלחה.
271. אני מקבלת את ההודעה לצדדים שלישיים ששלחה הוועדה המקומית נגד נתבע 1, נתבע 3 ואביו של נתבע 1 (הצדדים השלישיים 1, 2 ו- 3), כפי שפורט לעיל.
272. הצד השלישי 2 והצד השלישי 3 ישלמו לוועדה המקומית שכר טרחת עו"ד והוצאות משפט בסכום של 10,000 ₪ כל אחד.
273. התביעה נגד האדריכל אלמוג נדחתה, כאמור, בהסכמה, ונותר להכריע בבקשתו להוצאות. התביעה נגד האדריכל אלמוג הוגשה לאור העדויות של נתבעים 1 ו- 3 אשר עמדו על כך שהוא היה מעורב בבנייה, מה שהתברר בסופו של דבר כלא נכון. לאור זאת ישאו נתבעים 1 ו- 3 בהוצאות האדריכל אלמוג בסך של 15,000 ₪ כל אחד.
274. לאור התוצאה שאליה הגעתי, תעביר המזכירות את הסכום שהופקד על ידי חברת כלל בקופת בית המשפט לתובע 1, באמצעות באי כוחו, על חשבון הפיצויים המגיעים לו על פי פסק הדין.

ניתן היום, כ"א אייר תשפ"ד, 29 מאי 2024, בהיעדר הצדדים.

עירית כהן, שופטת